

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

WOJEWÓDZKI PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM NA LATA 2020-2023

Łódź, 2020 r.

Biuro Planowania Przestrzennego
Województwa Łódzkiego w Łodzi

HARMONOGRAM PRAC NAD PROGRAMEM...

2003

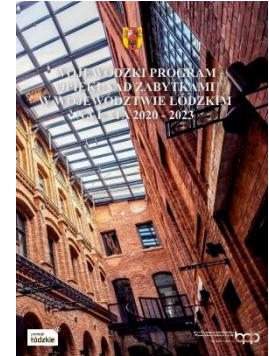
2008 - 2011

2012 - 2015

2016 - 2019

2020 - 2023

Ustawowy
obowiązek
opracowania
wojewódzkich
programów
opieki nad
zabytkami

Uchwała Nr 321/19 Zarządu Województwa łódzkiego z dnia 13 marca 2019 r. **w sprawie przystąpienia do opracowania** „Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023” (zmieniona Uchwałą Nr 543/19)

Uchwała Nr 756/19 Zarządu Województwa łódzkiego z dnia 31 maja 2019 r. **w sprawie powołania Komisji ds. opracowania** „Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023”

**marzec
2019 r.**

Uchwała Zarządu Województwa łódzkiego o przystąpieniu do opracowania WPOnZ 2020-2023, powiadomienie Wojewody łódzkiego

Powołanie Komisji ds. opracowania WPOnZ i konsultacje założeń do WPOnZ z Komisją (I posiedzenie)

**lipiec
2019 r.**

Zbieranie i analiza materiałów źródłowych dla roku 2018, zbieranie wniosków jst

Opracowanie projektu WPOnZ na lata 2020-2023 z uwzględnieniem danych za 2018 r.

**listopad
2019 r.**

Konsultacja projektu programu z Komisją ds. opracowania WPOnZ (II posiedzenie)

Opracowanie projektu WPOnZ po konsultacjach z Komisją ds. opracowania WPOnZ

**styczeń
2020 r.**

Zbieranie i analiza materiałów źródłowych dla roku 2019, zbieranie wniosków jst

Zbieranie i analiza materiałów źródłowych dla roku 2019, w tym prospekcja terenowa

**maj
2020 r.**

Opracowanie projektu WPOnZ na lata 2020-2023 z uwzględnieniem danych za 2019 r.

Konsultacje projektu WPOnZ z departamentami Urzędu Marszałkowskiego Wł

Opracowanie ostatecznej wersji projektu WPOnZ z uwzględnieniem uwag i wniosków

Zaopiniowanie projektu WPOnZ na lata 2020-2023 przez Komisję ds. opracowania WPOnZ

**wrzesień
2020 r.**

Akceptacja projektu WPOnZ przez Zarząd Wł w drodze uchwały celem przedłożenia projektu do zaopiniowania łódzkiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków

Zaopiniowanie przyjętego przez Zarząd Wł projektu WPOnZ przez łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Akceptacja WPOnZ przez Zarząd Wł w drodze uchwały przedkładającej projekt Sejmikowi Wł

**październik
2020 r.**

Uchwalenie WPOnZ przez Sejmik Wł (prezentacja projektu)

ZASADY OPRACOWANIA PROGRAMU

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. **o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami**

(Dz.U. z 2020 r., poz. 282; ze zm.)

Obowiązek sprawowania **ochrony zabytków** spoczywa na organach administracji publicznej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla trwałego zachowania zabytków, poprzez odpowiednie utrzymanie i zagospodarowanie, ponadto uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska, a także zapobieganie zagrożeniom (art. 4 pkt 1, 2 i 6).

Zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma lub ich części albo zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością, stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art. 3 ust.1).

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. **o samorządzie województwa**

(Dz.U. z 2019 r., poz. 512; ze zm.)

Jedną z powinności samorządu województwa jest **wykonywanie zadań** o charakterze wojewódzkim określonych przepisami obowiązującymi **w zakresie kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami** (art. 14 ust. 1 pkt 3).

ZAKRES DOKUMENTU

Program realizuje cele określone w art. 87 ust. 2 ustawy, a w szczególności:

- ❖ Włączanie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- ❖ Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- ❖ Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- ❖ Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- ❖ Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- ❖ Określanie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- ❖ Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

KLUCZOWE ELEMENTY STRUKTURY DOKUMENTU

DIAGNOZA STANU ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

WNIOSKI Z EWALUACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI NA LATA 2016-2019

WYZWANIA ROZWOJOWE
W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA
(w wymiarze horyzontalnym, zadania dedykowane ośrodkom historycznym, zadania samorządu województwa łódzkiego)

ŹRÓDŁA I MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA OPIEKI NAD ZABYTKAMI

WDRAŻANIE I SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU – MONITORING

WSKAZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

UWARUNKOWANIA PROGRAMOWE

NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM

Konwencja
Haska

Konwencja o
Ochronie
Dziedzictwa
Architektonicznego
Europy

Międzynarodowa
Karta Ochrony Miast
Historycznych

Europejska
Konwencja
Krajobrazowa

Nowa Karta
Ateńska

Zalecenia
UNESCO ws.
historycznego
krajobrazu
miejskiego

NA POZIOMIE KRAJOWYM

Strategia Rozwoju
Kapitału
Społecznego
2020

Strategia na rzecz
Odpowiedzialnego
Rozwoju do
roku 2020

Krajowa Polityka
Miejska do roku
2023

Narodowa Strategia
Rozwoju
Kultury na lata 2004-
2020

Krajowy Program
Ochrony
Zabytków i Opieki nad
Zabytkami
na lata 2019-2022

NA POZIOMIE REGIONALNYM

Program rozwoju
kultury
w województwie
łódzkim

Strategia Rozwoju
Województwa
Łódzkiego 2020

Strategia Rozwoju
Województwa
Łódzkiego 2030
(procedowana)

Plan
zagospodarowania
przestrzennego
województwa
łódzkiego

Wojewódzki plan ochrony
zabytków na wypadek
konfliktu zbrojnego
i sytuacji kryzysowej

DIAGNOZA STANU ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

POMNIKI HISTORII

PARKI KULTUROWE

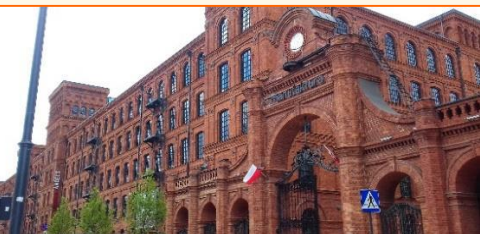
Łowicz - Bazylika Katedralna
pw. Wniebowzięcia Najświętszej
Marii Panny

Sulejów - zespół Opactwa
Cystersów

Nieborów i Arkadia – zespół
pałacowo-ogrodowy i ogród
sentymentalno-romantyczny

Łódź – wielokulturowy krajobraz
miasta przemysłowego

POMNIKI HISTORII

PARKI KULTUROWE

Park kulturowy „Miasto Tkaczy”
w Zgierzu

Park Kulturowy „Wzgórze Zamkowe”
w Sieradzu

Park kulturowy etnograficznego
podregionu kutnowskiego związanego z
poetą romantycznym Józefem Bohdanem
Zaleskim w Leszczynku

Park Kulturowy ulicy Piotrkowskiej
w Łodzi

SYNTEZYCZNA CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW DZIEDICTWA KULTUROWEGO REGIONU

ZABYTKOWE UKŁADY PRZESTRZENNE

m.in. Łęczyca, Łowicz, Sieradz

MIASTA ZWIĄZANE Z PRZEMYSŁEM

WŁÓKIENNICZYM zwłaszcza Łódź, Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Ozorków, Pabianice, Zgierz

MIASTA-OGRODY

Sokolniki, Tuszyn, Grotniki, Kolumna

ZESPOŁY SAKRALNE

m.in. Tum, Sulejów-Podklasztorze, Inowódz, Strońsko, Żarnów

ZESPOŁY REZYDENCJONALNE

m.in. Arkadia-Nieborów, Łódź, Ksawerów, Wolbórz

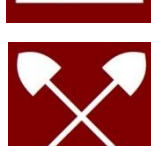
BUDOWNICTWO DREWNIANE ZWIĄZANE Z TRADYCYJNĄ GOSPODARKĄ WIEJSKĄ

m.in. Łdzań-Talar, Kołacin, Skomlin

BUDOWNICTWO OBRONNE

m.in. Bolesławiec, Łęczyca, Łowicz, Oporów

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

m.in. Przywóz, Spycimierz, Tum

Łowicz

Łęczyca

Pabianice

Łdzań-Talar

Inowódz

Przywóz

Wolbórz

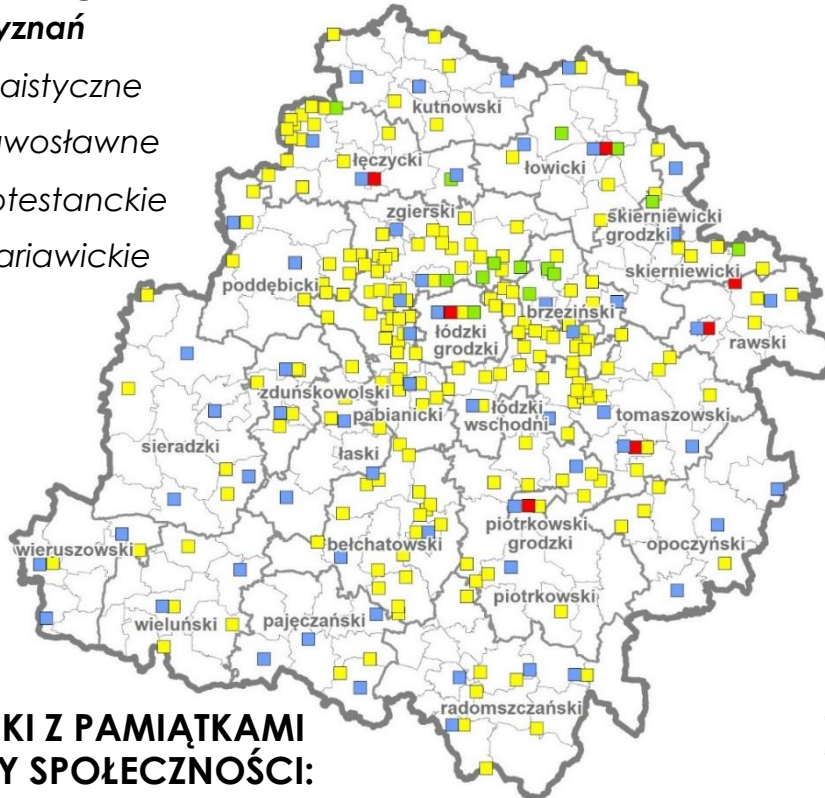
Sokolniki

DZIEDZICTWO MNIJSZOŚCI NARODOWYCH I WYZNANIOWYCH

ZABYTKOWE CMENTARZE

Grupy wyznań

- judaistyczne
- prawosławne
- protestanckie
- mariawickie

OŚRODKI Z PAMIĄTKAMI KULTURY SPOŁECZNOŚCI:

ŻYDOWSKIEJ - ŁÓDŹ, ZDUŃSKA WOLA, PIOTRKÓW TRYBUNALSKI, RADOMSKO, TOMASZÓW MAZOWIECKI, WARTA, ŁOWICZ, PABIANICE, ŁASK, KUTNO, SKIERNIEWICE, ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI, WIERUSZÓW

NIEMIECKIEJ - ŁÓDŹ, PABIANICE

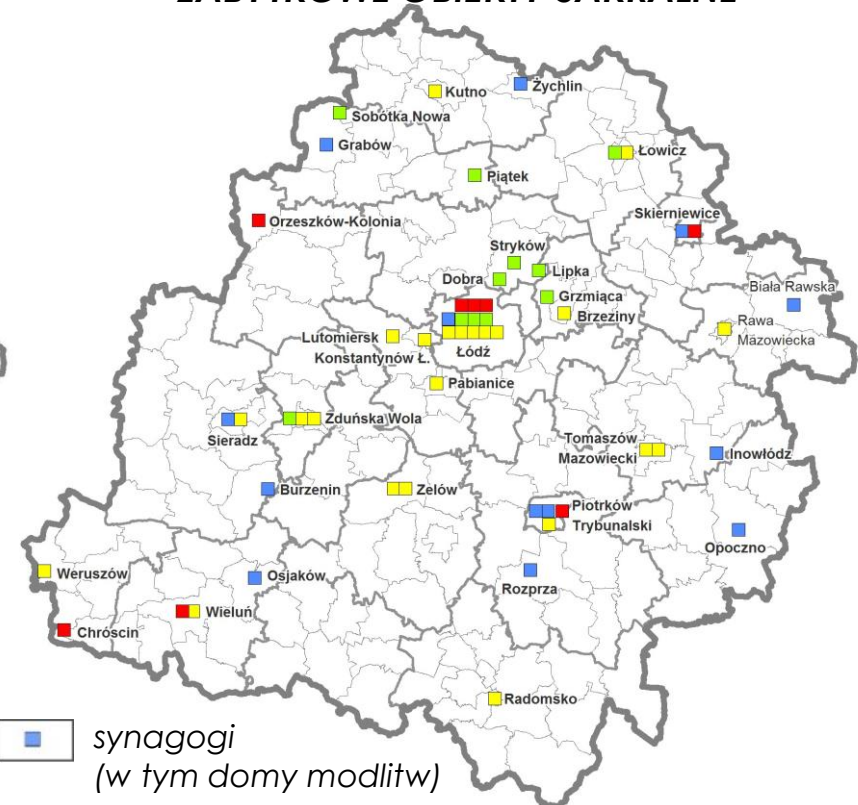

ROSYJSKIEJ - ŁÓDŹ, PIOTRKÓW TRYBUNALSKI, CHRÓŚCIN, ORZESZKÓW

CZEKIEJ - ZELÓW, BEŁCHATÓW, KLESZCZÓW, ŁÓDŹ, ŻYCHLIN

ZABYTKOWE OBIEKTY SAKRALNE

- synagogi (w tym domy modlitw)
- cerkwie (w tym kaplice i mauzolea)
- kościoły protestanckie
- inne (mariawickie, polskokatolickie)

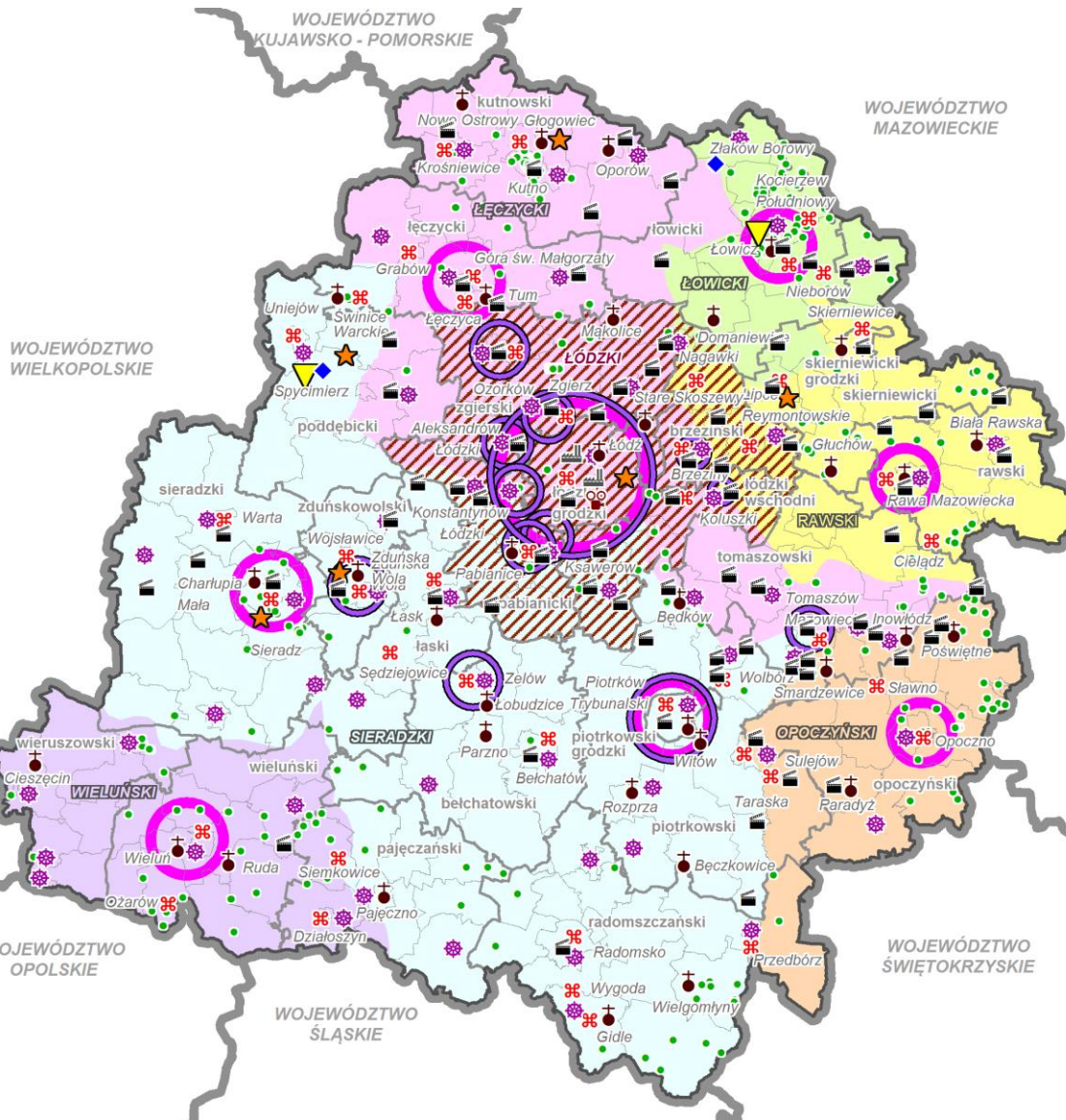
TATARSKIEJ - STOBIECKO MIEJSKIE (OB. CZ. RADOMSKA)

OLENDERSKIEJ - HOLENDRY, OŁĘDRY, OLENDRY

TOŻSAMOŚĆ KULTUROWA

Tożsamość regionalna województwa łódzkiego

- ośrodki centralne podregionów kulturowych
- twórcy ludowi
- miejscowości z obiektami muzealnymi oraz skansenami, posiadające ekspozycje i zbiory podkreślające tożsamość regionalną
- obiekty z relikwiami wielokulturowości
- miejscowości z sanktuariami
- ośrodki związane z postaciami znaczącymi dla tożsamości regionu (K. Kobro, Wł. Strzeмиński, Wł. Reymont, A. Cierplikowski, św. Faustyna, św. M. Kolbe)
- Krajowa Lista Dziedzictwa Niematerialnego
 1. Dywany kwiatowe w procesji Bożego Ciała w Spycimierzu
 2. Procesja Bożego Ciała w Łowiczu
- wsie w krajowej sieci najciekawszych wsi
- podregiony etnograficzne na kanwie ziem historycznych
- podregion kulturowy aglomeracji łódzkiej
- ośrodki związane z rozwojem XIX-wiecznego przemysłu włókienniczego
- obiekty na szlaku ERIH – Manufaktura, Centralne Muzeum Włókiennictwa
- Łódź – Miasto Filmu w sieci miast kreatywnych UNESCO
- miejscowości z obiektami na szlaku tematycznym Filmowe Łódzkie (plenery filmowe)

TOŻSAMOŚĆ KULTUROWA

FOLKLOR I TRADYCJE FOKLORYSTYCZNE

Podregiony kulturowe

łęczycki, sieradzki, wieluński, łowicki, rawski, opoczyński, aglomeracji łódzkiej

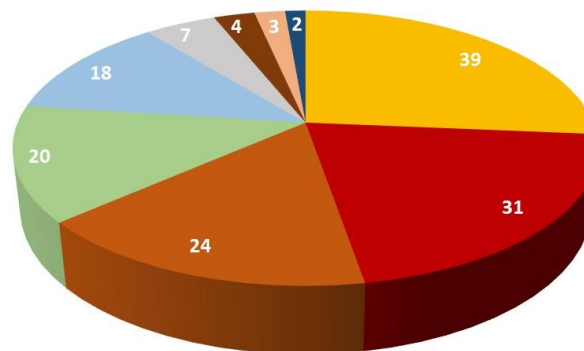

Kwiatkówek

Produkty tradycyjne

Produkty spożywcze wytwarzane z tradycyjnych surowców, z zachowaniem tradycyjnego sposobu produkcji (148 produktów na Liście Produktów Tradycyjnych)

- produkty mięsne
- wyroby piekarnicze i cukiernicze
- gotowe dania i potrawy
- warzywa i owoce
- napoje
- produkty mleczne
- miody
- oleje i tłuszcze
- produkty rybołówstwa

Twórcy ludowi, Koła Gospodyń Wiejskich, Lokalne Grupy Działania

rzeźba, malarstwo, haft, koronki, plastyka papierowa i obrzędowa, ceramika, plecionkarstwo, kapele ludowe, zespoły śpiewacze

Łowicz. Obchody Bożego Ciała

Spycimierz. Obchody Bożego Ciała

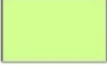

KRAJOBRAZ KULTUROWY - ELEMENTY WYMAGAJĄCE WZMOCNIENIA OCHRONY

OBSZARY I OBIEKTY O NAJWYŻSZYCH WARTOŚCIACH WYMAGAJĄCE WZMOCNIENIA OCHRONY PRAWNEJ

- Obiekt pretendujący do wpisania na listę UNESCO (cmentarz żydowski w Łodzi)
- Układy i zespoły przestrzenne
- Obiekty sakralne
- Zamki/ruiny zamków
- Założenia/zespoły produkcyjne
- Inne
- Obszary o treściach archeologicznych

GRUPY KRAJOBRAZU

- Krajobraz kulturowy
- Krajobraz przyrodniczy
- Krajobraz przyrodniczo-kulturowy

Panorama na Sulejów – Podklasztorze od strony doliny Pilicy

Krajobraz doliny Warty z dominantą wieży kościoła w Strońsku

OBSZARY I OBIEKTY REPREZENTATYWNE

ZABYTKI O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I TOŻSAMOŚCI REGIONU

WOJEWÓDZKI PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

2008-2011
152 obiekty

2012-2015
198 obiektów

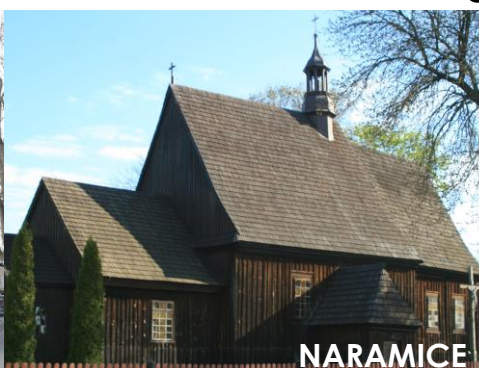
2016-2019
205 obiektów
i 30 zabytków
archeologicznych

2020-2023
228 obiektów
i **30** zabytków
archeologicznych

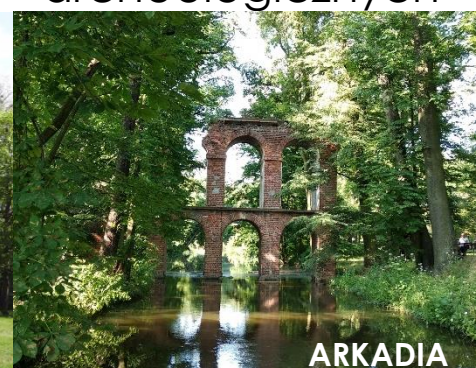
ŁDZIAŃ-TALAR

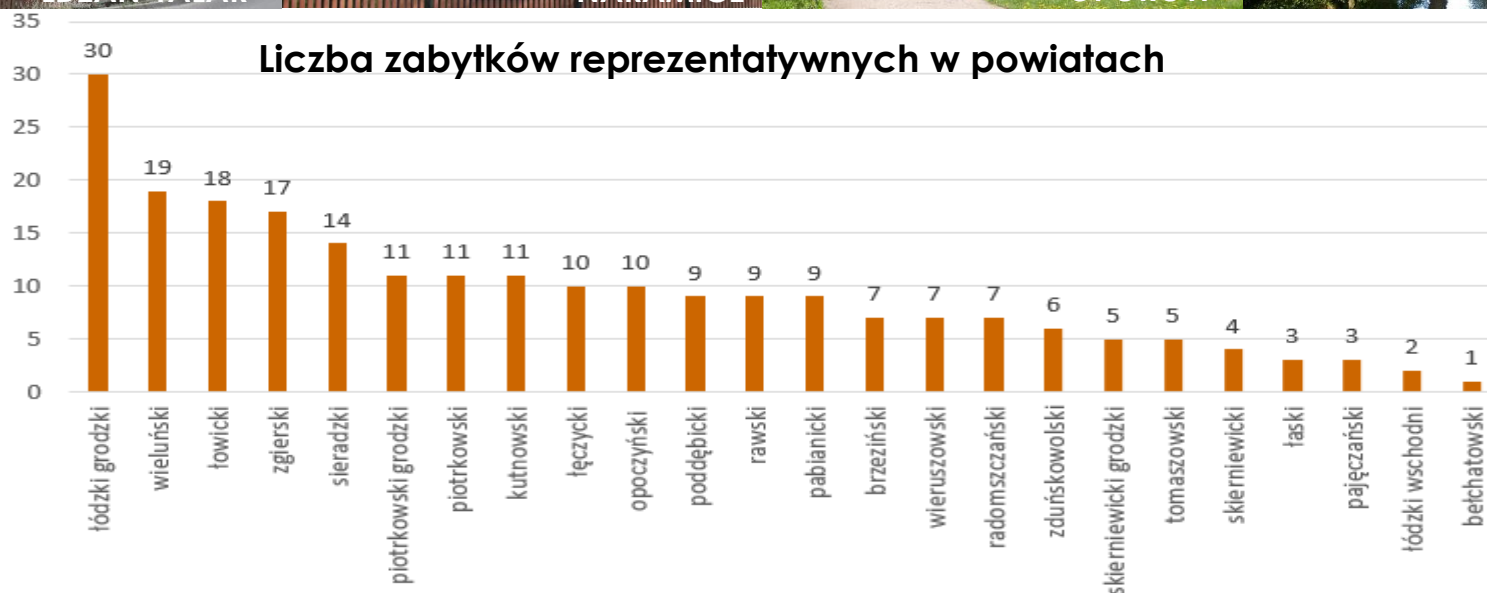
NARAMICE

OPORÓW

ARKADIA

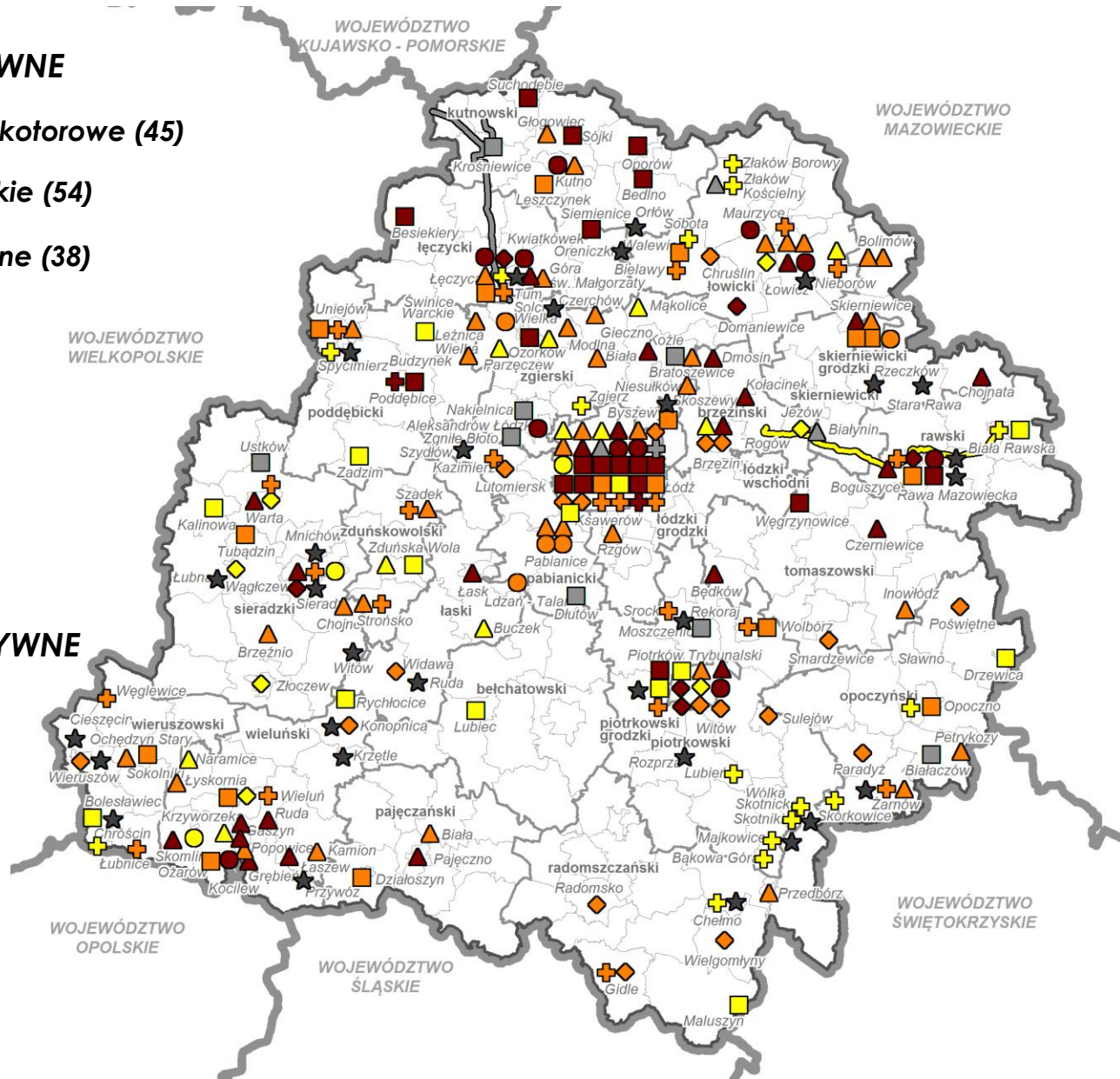
OBSZARY I OBIEKTY REPREZENTATYWNE

OBIEKTY I OBSZARY REPREZENTATYWNE

- Układy przestrzenne/koleje wąskotorowe (45)
- Zespoły architektoniczne świeckie (54)
- Zespoły architektoniczne sakralne (38)
- Obiekty i obszary świeckie (21)
- Obiekty i obszary sakralne (70)
- Zabytki archeologiczne (30)

OBIEKTY I OBSZARY REPREZENTATYWNE

- Bardzo dobry (62 obiekty)
- Dobry (101 obiekty)
- Średni (52 obiekty)
- Zły (13 obiekty)

SIEĆ OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

RANGA OŚRODKA HISTORYCZNEGO

- LOKALNA
- REGIONALNA
- KRAJOWA
- EUROPEJSKA

- MIEJSCOWOŚCI W SIECI OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

Sieć ośrodków historycznych – 66 miejscowości

Kryteria wyznaczania: walory przestrzenne i niematerialne, a także warunki instytucjonalne pozwalające pełnić im rolę centrów kulturotwórczych.

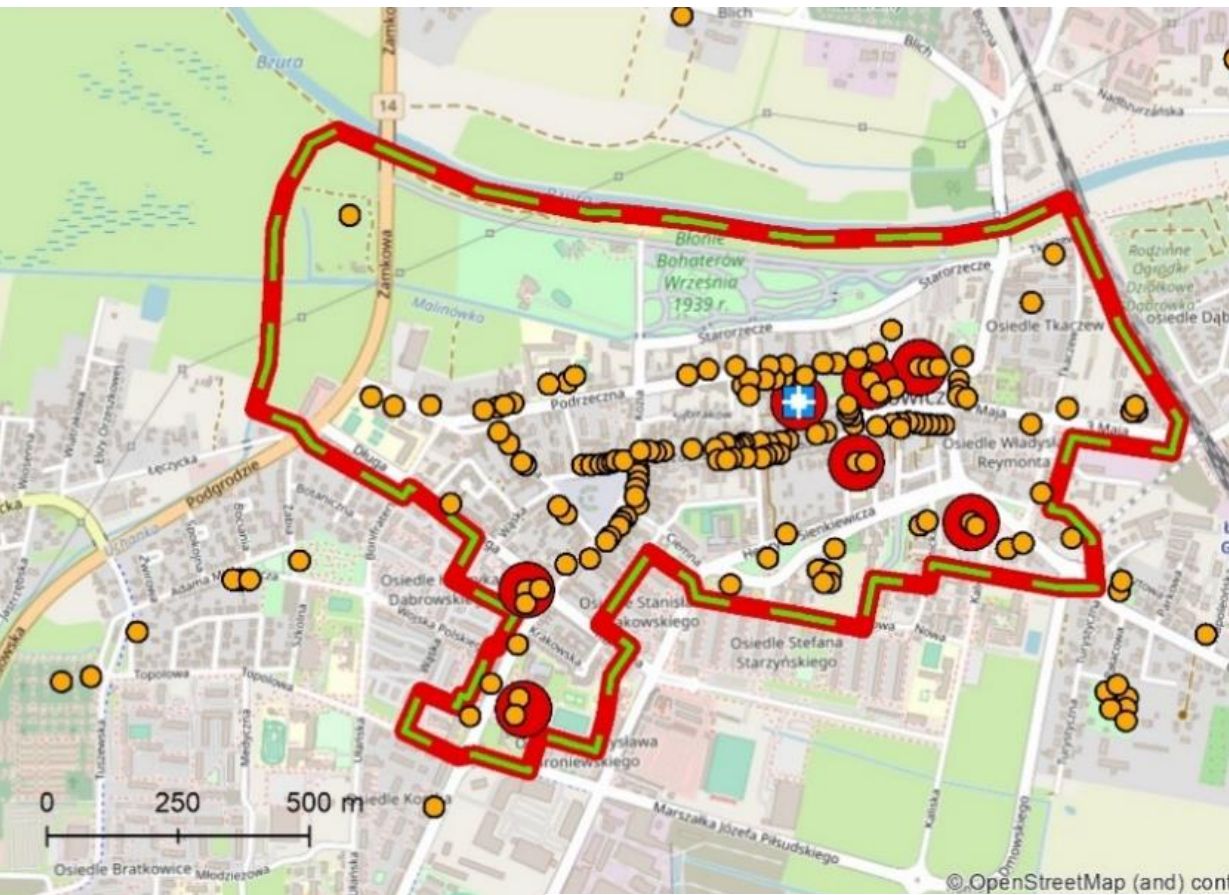
Sieć ośrodków historycznych tworzą:

- ❖ **1 ośrodek o randze europejskiej:** Łódź;
- ❖ **5 ośrodków o randze krajowej:** Łowicz, Łęczyca, Piotrków Trybunalski, Sieradz, Wieluń;
- ❖ **11 ośrodków o randze regionalnej:** Kutno, Opatów, Pabianice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Uniejów, Wieruszów, Wolbórz, Zgierz;
- ❖ **49 ośrodków o randze lokalnej:** Aleksandrów Łódzki, Bełchatów, Biała Rawska, Będków, Białaczów, Błaszki, Bolesławiec, Bolimów, Brzeziny, Burzenin, Drzewica, Działoszyn, Gidle, Głowno, Gorzkowice, Grabów, Inowódz, Jeźów, Kamięńsk, Kiernozia, Konstantynów Łódzki, Krośnice, Lutomiersk, Łask, Opatów, Osjaków, Ozorków, Pajęczno, Parzęczew, Piątek, Poddębice, Poświętne, Przedbórz, Rozprza, Spała, Stryków, Sulejów, Szadek, Tuszyn, Ujazd, Warta, Widawa, Zduny, Zduńska Wola, Żelów, Żłoczew, Żarnów, Żychlin, Żytno.

SIEĆ OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

OBSZARY PRIORYTETOWE W OŚRODKACH HISTORYCZNYCH

ŁOWICZ

Obszary priorytetowe - wskazują najcenniejsze fragmenty układów przestrzennych oraz ich lokalizację w przestrzeni ośrodków w sieci.

Kryteria wyznaczania obszarów priorytetowych:

- ❖ identyfikacja cennych układów przestrzennych (urbanistycznych i ruralistycznych)
- ❖ koncentracja przestrzenna zabytków (rejestrowych, w tym zabytków reprezentatywnych)
- ❖ występowanie innych obiektów o cechach charakterystycznych dla danego ośrodka historycznego (np. zabudowa małomiasteczkowa, drewniana zabudowa wiejska, zabudowa zagrodowa), zwłaszcza ich skupienia w obrębie historycznych układów przestrzennych.

WPOnZ NA LATA 2020 - 2023

 OBSZAR PRIORYTETOWY

 OBIEKTY I OBSZARY REPREZENTATYWNE

ZABYTKI NIEMUCHOME

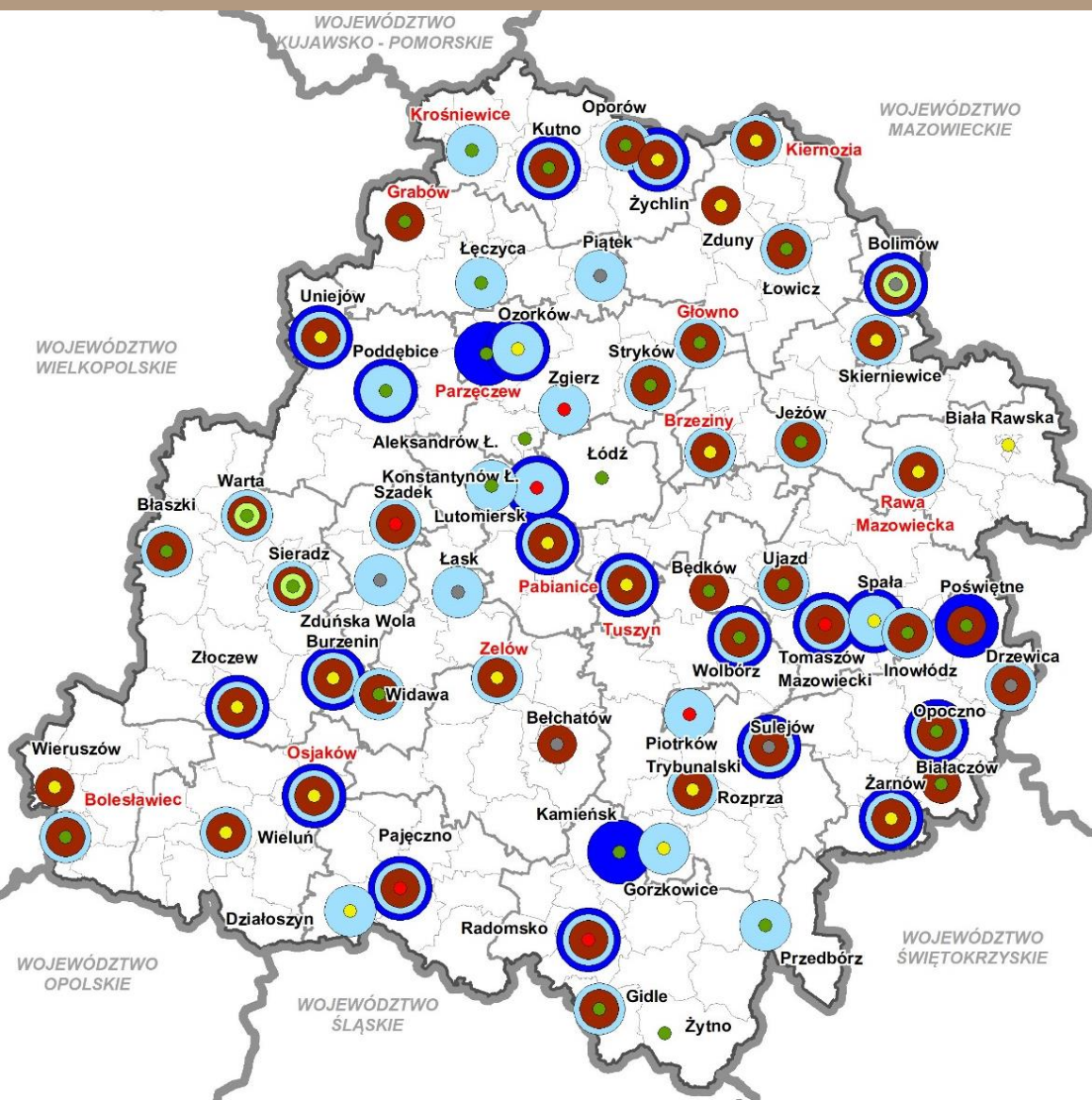
 OBIEKTY I OBSZARY WG WEZ, W TYM:

 UKŁADY URBANISTYCZNE I RURALISTYCZNE

 OBSZAR PRIORYTETOWY W CAŁOŚCI OBJĘTY MPZP

SIEĆ OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

DIAGNOZA ZAGROŻEŃ DLA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

ZAGROŻENIA DLA MOŻLIWOŚCI PANORAM WIDOKOWYCH W ZAKRESIE:

- Elementów dziedzictwa przyrodniczego
- Elementów dziedzictwa kulturowego
- Fizjonomii krajobrazu
- Walorów akustycznych i zapachowych

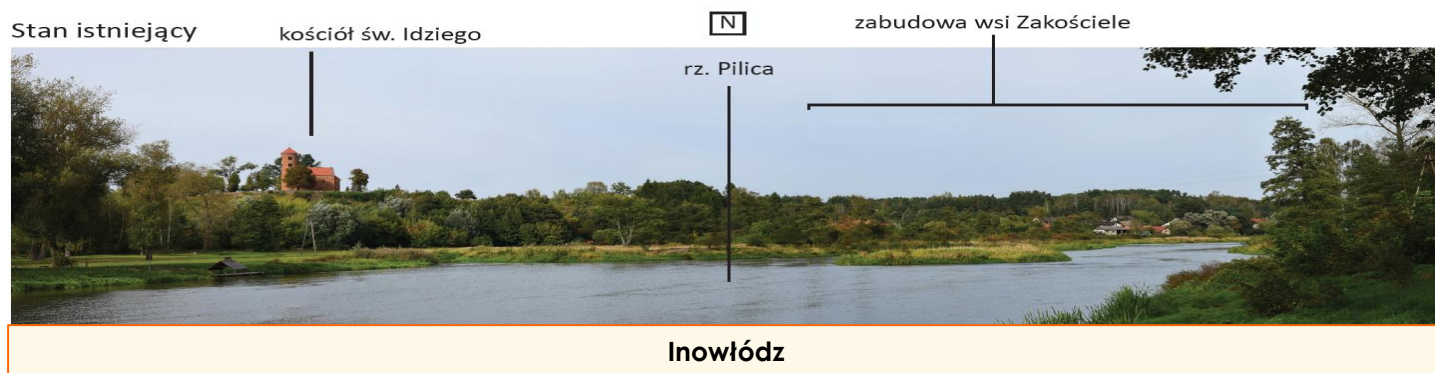
OCENA STOPNIA ZACHOWANIA PANORAM

- Pozytywna
 - Neutralna
 - Negatywna
 - Niejednoznaczna*
 - Tuszyn
- Ośrodki historyczne położone w gminach objętych w całości mpzp

* Ocenę niejednoznaczną przypisano miejscowościom, których panoramy oceniono z więcej niż jednego punktu i uzyskano różne oceny

SIEĆ OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH – OCENA PANORAM

OCENA POZYTYWNA:

OCENA NEGATYWNA:

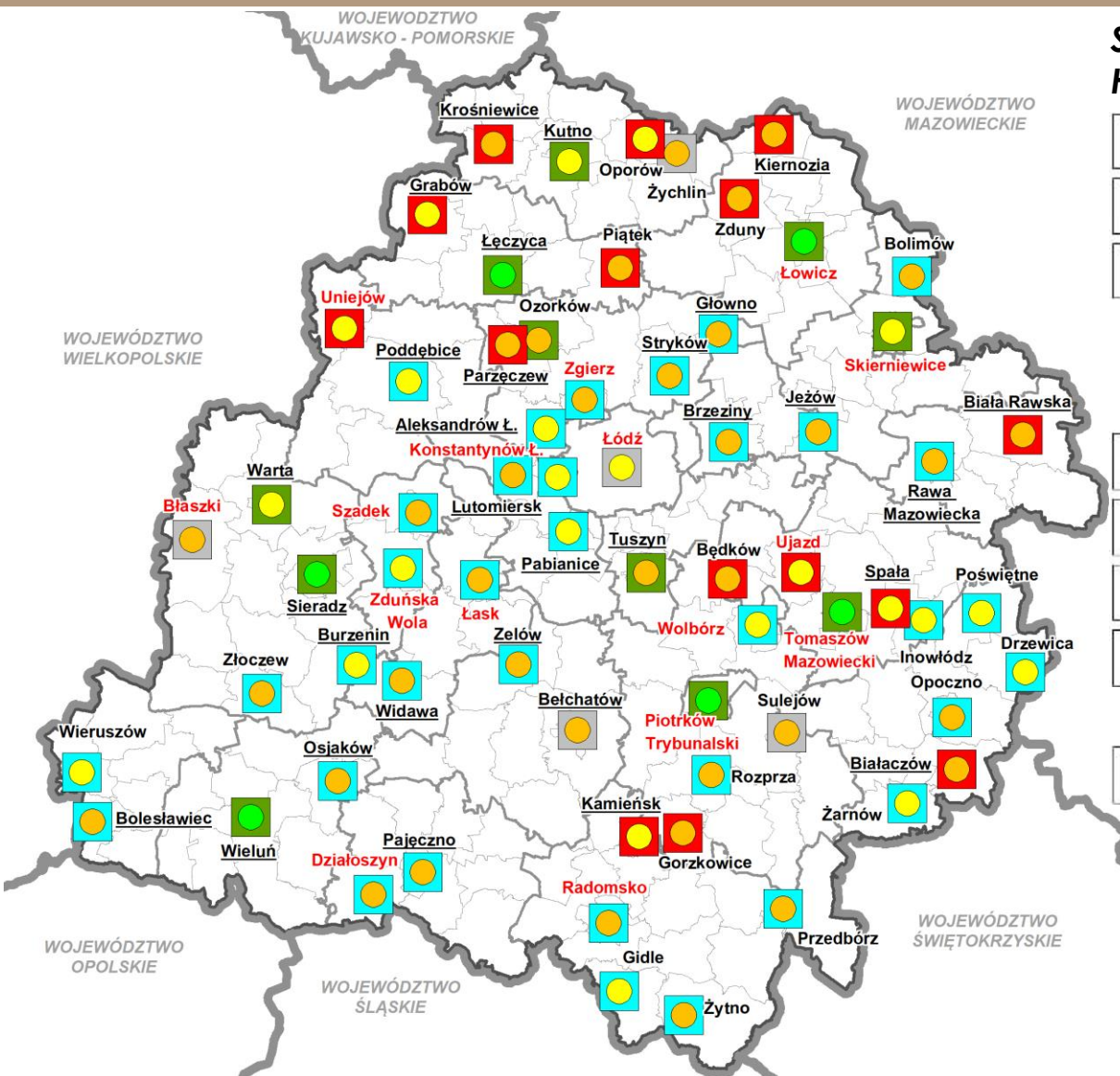

Zagrożenia dla harmonijnego wizerunku krajobrazu:

- ❖ niekontrolowany proces rozwoju zabudowy (mieszkaniowej, przemysłowej, logistycznej);
- ❖ przeładowanie przestrzeni elementami infrastruktury technicznej i reklamami.

SIĘĆ OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

DIAGNOZA ZAGROZEŃ DLA WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH

STOPIEŃ ZACHOWANIA OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH:

- Dobry (komplet cech)
- Przeciętny
- Słaby

OCENA STOPNIA ZACHOWANIA WNĘTRZ URBANISTYCZNYCH

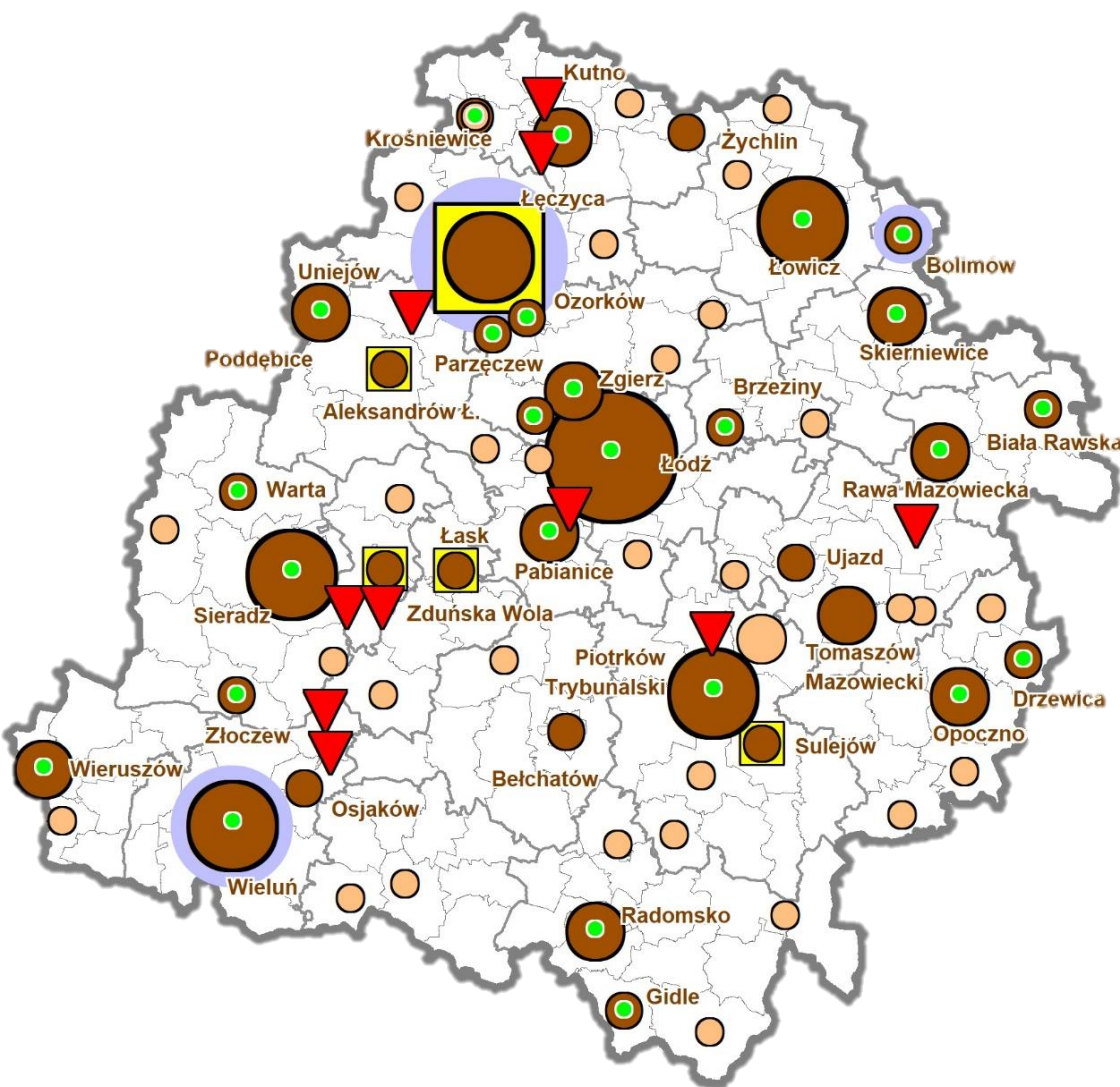
- Pozytywna
- Neutralna
- Negatywna
- Niejednoznaczna*

 Łódź
 Łowicz

Miejscowości, których obszary priorytetowe objęte były mpzp częściowo/całkowicie

* Ocenę niejednoznaczną przypisano miejscowościom, których panoramy oceniono z więcej niż jednego punktu i uzyskano różne oceny

REWITALIZACJA W GMINACH I OŚRODKACH HISTORYCZNYCH

REWITALIZACJA W OŚRODKACH HISTORYCZNYCH

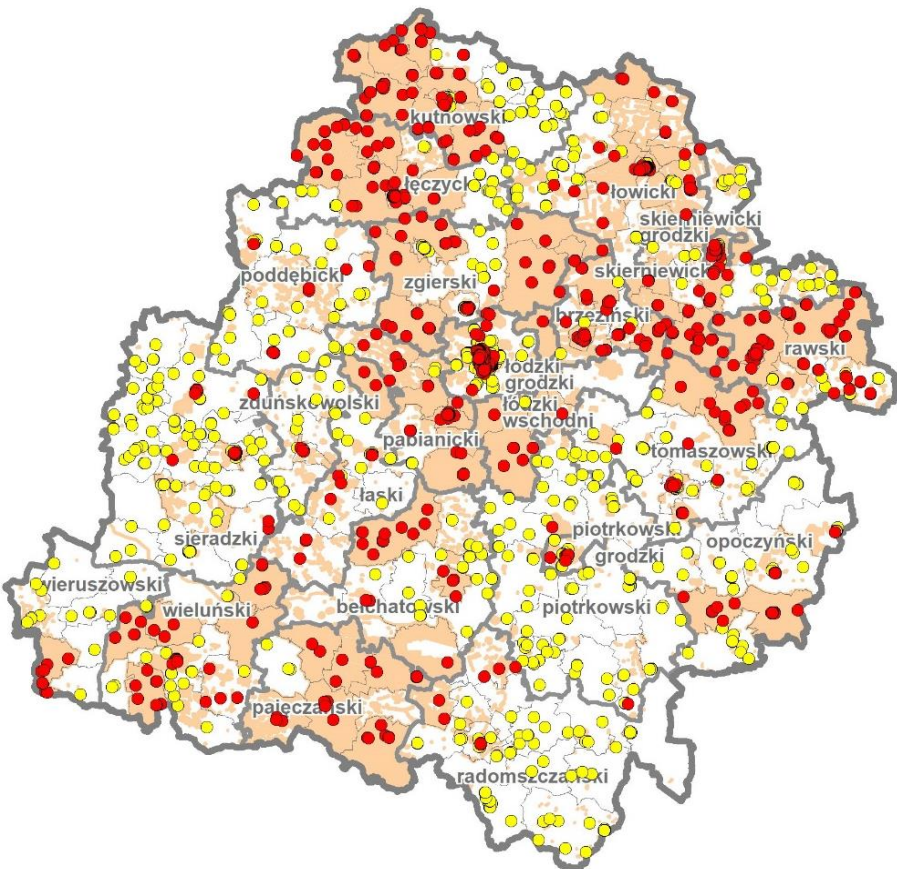
- Ośrodki historyczne, w których zdelimitowano obszary rewitalizacji w GPR/LPR
- Pozostałe ośrodki historyczne
- Ośrodki historyczne, w których obiekty reprezentatywne znajdują się w obszarze rewitalizacji
- Ośrodki historyczne, w których obiekty reprezentatywne znajdują się poza obszarem rewitalizacji
- Obiekty reprezentatywne w obszarach rewitalizacji poza ośrodkami historycznymi
- Ośrodki historyczne, w których zdelimitowano obszary rewitalizacji w GPR/LPR i nie podjęto realizacji projektów rewitalizacyjnych (lata 2018-2019)

RANGA OŚRODKA HISTORYCZNEGO

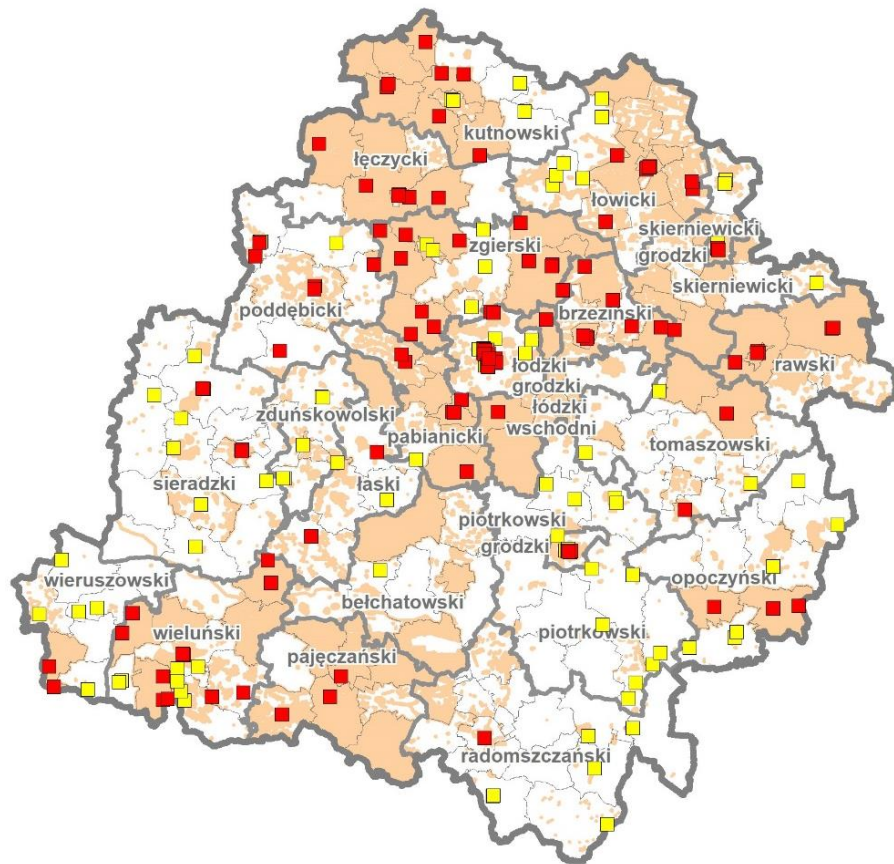
- Lokalna
- Regionalna
- Krajowa
- Europejska

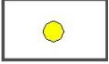

UDZIAŁ PRAWA MIEJSCOWEGO W REALIZACJI OCHRONY ZABYTKÓW

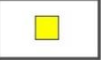
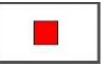

ZABYTKI NIEMUCHOME NA TLE OBSZARÓW OBJĘTYCH MPZP Z LAT 1995-2019

REPREZENTATYWNE ZABYTKI NIEMUCHOME NA TLE OBSZARÓW OBJĘTYCH MPZP Z LAT 1995-2019

- Zabytki nieruchome wpisane do rejestru
- Zabytki nieruchome wpisane do rejestru w zasięgu mpzp
- Obszar objęty obowiązującymi mpzp

- Reprezentatywne zabytki nieruchome wpisane do rejestru
- Reprezentatywne zabytki nieruchome wpisane do rejestru w zasięgu mpzp
- Obszar objęty obowiązującymi mpzp

GMINNE I POWIATOWE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI

AKTUALNOŚĆ GMINNYCH I POWIATOWYCH PROGRAMÓW OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminy* posiadające:

- Obowiązujące GPOnZ (22)
- GPOnZ, które straciły aktualność (21)

Powiaty ziemskie posiadające:

- Obowiązujące PPOnZ (4)
- PPOnZ, które straciły aktualność (2)

*w tym gminy na prawach powiatu

Stan na 31.12.2019 r.

EDUKACJA KULTUROWA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działania mające na celu kształtowanie i wzmocnienie świadomości tożsamości regionalnej wśród mieszkańców:

- ❖ organizacja konkursów o zasięgu regionalnym,
- ❖ publikacja opracowań o charakterze turystyczno-krajoznawczym
- ❖ prowadzenie stron internetowych i profili społecznościowych (np. promujelodzkie.pl)

PRODUKTY TURYSTYCZNE Z CERTYFIKATAMI POT I ROT WŁ

CERTYFIKOWANE PRODUKTY TURYSTYCZNE POT

1. Festiwal „Łódź 4 Kultur”
2. Skansen Rzeki Pilicy „Muzeum bez kapci”
3. Ulica Piotrkowska – Letni salon Łodzi
4. Trasa turystyczna „Bunkier w Konewce”
5. Wędrowny festiwal „Kolory Polski”
6. SE-MA-FOR Muzeum animacji
7. Festiwal Kinetycznej Sztuki Światta. Light. Move. Festival.
8. PGE Giganty Mocy MCK Bełchatów
9. Planetarium EC1
10. Centrum Nauki i Techniki EC1
11. Stare Kino Cinema Residence

ZŁOTY CERTYFIKAT POT

12. Manufaktura Łódzka. W królestwie I. Poznańskiego.

obiekty architektury drewnianej regionu łódzkiego

obiekty techniki regionu łódzkiego

pamiętki kultury żydowskiej regionu łódzkiego

zamki w regionie łódzkim

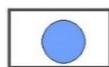
przebieg łódzkie

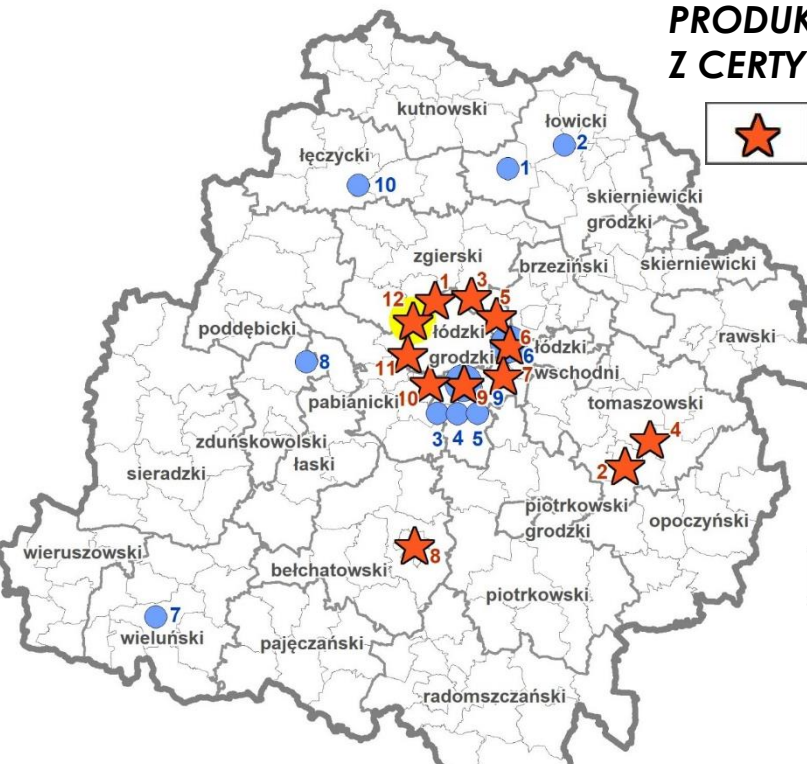
przebieg łódzkie

CERTYFIKOWANE

PRODUKTY TURYSTYCZNE ROTWŁ

1. Pałac i stadnina Walewice	5. Festiwal Geyer Music Factory w Centralnym Muzeum Włókiennictwa	9. Planetarium EC1
2. Biesiada łowicka	6. SE-MA-FOR Muzeum animacji	10. Centralny Łuk Turystyczny
3. Loft Apartments & Cafe Loft	7. Nadwarciański Szlak Bursztynowy	
4. Centralne Muzeum Włókiennictwa	8. Dzień na dworze polskim	

WNIOSKI Z EWALUACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM NA LATA 2016-2019

WPOnZ 2016-2019 – specyfika dokumentu:

- identyfikacja indywidualnych potrzeb ochrony dziedzictwa na poziomie lokalnym,
- duży stopień szczegółowości delegowanych zadań,
- priorytet - **Rewitalizacja układów przestrzennych miast i wsi,**
- złożona struktura (także w sferze zarządzania) komplikująca monitorowanie realizacji.

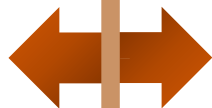
Rekomendacje do następnej edycji:

- kontynuacja zasadniczych kierunków polityki i sposobu jej realizacji,
- poprawa struktury zarządzania i monitoringu realizacji zadań, m.in. poprzez zredukowanie liczby i modyfikację wskaźników w sposób pozwalający na uproszczenie procesu pozyskiwania danych w toku oceny stopnia realizacji.

STOPIEŃ REALIZACJI ZADAŃ – WSKAZANIA DO KOLEJNYCH EDYCJI

-
-
-
- ❖ Edukacja kulturowa mieszkańców województwa,
 - ❖ Poprawa stanu i dostępności zabytków ruchomych w muzeach oraz obiektach sakralnych
 - ❖ Cyfryzacja ewidencji (GEZ) oraz muzealiów,
 - ❖ Systemy zabezpieczeń przeciwpożarowych i antywłamaniowych,
 - ❖ Poprawa stanu zachowania zabytków reprezentatywnych
 - ❖ Opracowanie katalogów budownictwa regionalnego,
 - ❖ Stanowienie parków kulturowych,
 - ❖ Opracowanie gminnych i powiatowych programów opieki nad zabytkami

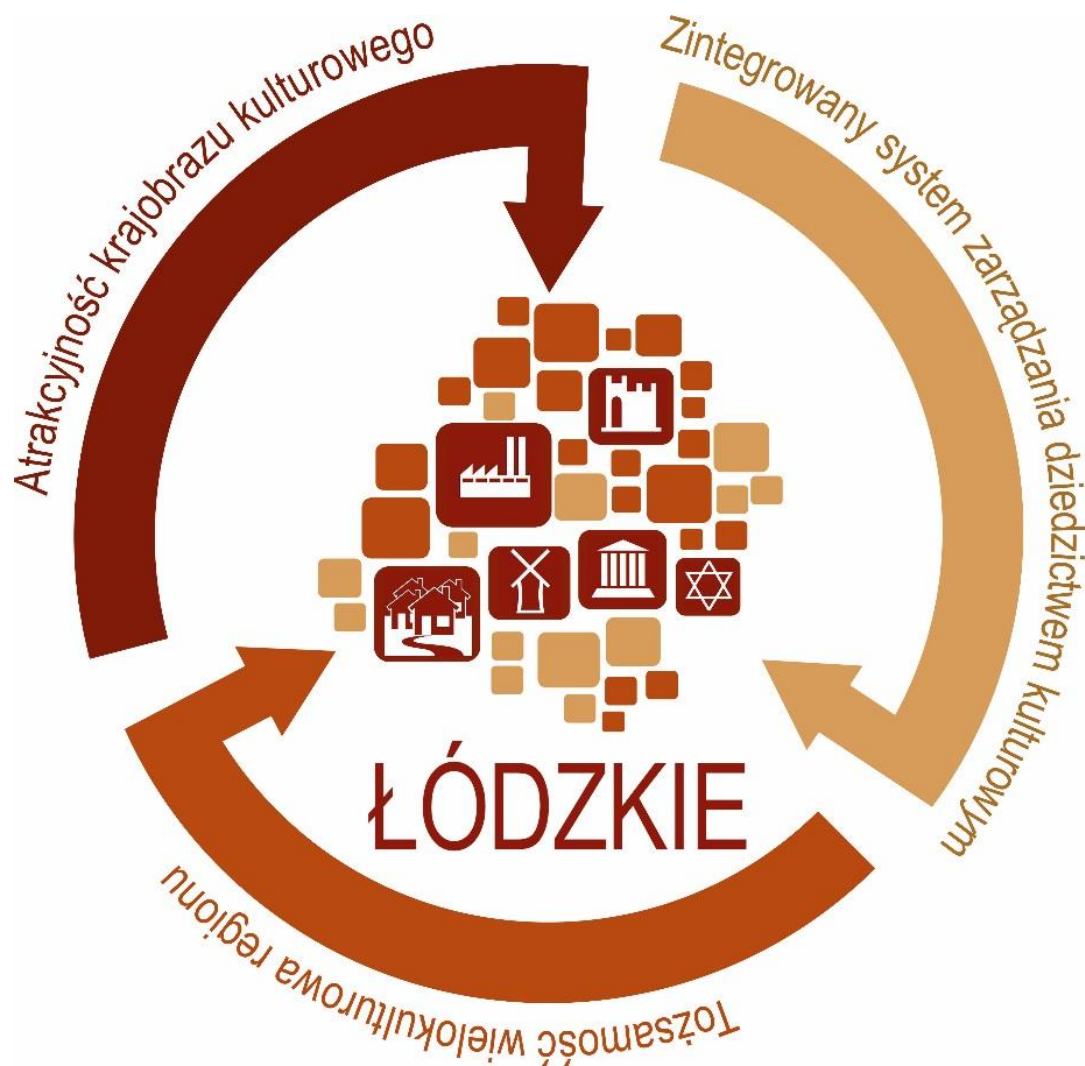
-
-
- ❖ **Wzrost** nakładów na ochronę i opiekę nad zabytkami,
 - ❖ **Zwiększenie** zaangażowania JST w dotowanie ochrony i opieki nad zabytkami,
 - ❖ **Kontynuacja** zadań, z uwzględnieniem krajobrazowego kontekstu ochrony zabytków,
 - ❖ **Zmniejszenie** deficytu w sferze badań i dokumentacji wartości zabytków,
 - ❖ **Poprawa** efektywności zarządzania dziedzictwem,
 - ❖ **Stworzenie** cyfrowej bazy danych dziedzictwa kulturowego, jako narzędzia zarządzania.

WYZWANIA ROZWOJOWE W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI

- o **brak** skutecznej ochrony prawnej cennych obiektów i obszarów zabytkowych,
- o **zmiany** fizjonomii krajobrazu,
- o **suburbanizacja** na obszarach cennych kulturowo i krajobrazowo,
- o **konflikty** przestrzenne na obszarach cennych kulturowo i krajobrazowo,
- o **niekompletność** dokumentów tworzących uwarunkowania ochrony,
- o **niepełne** rozpoznanie wartości zasobu dziedzictwa,
- o **degradacja** historycznych układów przestrzennych w procesie rozwoju przestrzennego,
- o **niewystarczająca** ochrona różnorodności kulturowej,
- o **niedostateczne** wykorzystanie dziedzictwa na cele użytkowe (w tym likwidacja barier i ograniczeń w dostępności oraz dostosowania oferty do współczesnych potrzeb),
- o **niezadowalający** stan zachowania i zabezpieczenia zabytków przed zagrożeniami,
- o **niska** jakość przestrzeni publicznych w historycznych układach przestrzennych,
- o **niewystarczający** standard infrastruktury kultury i poziom współpracy,
- o **brak** ciągłości/cykliczności organizacji wydarzeń,
- o **niewystarczające** wykorzystanie atutów dziedzictwa do kreowania marki Łódzkie,
- o **słaba** integracja treści dydaktycznych oraz brak innowacyjnego kształcenia w zakresie edukacji regionalnej.

REGION WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ RÓŻNORODNOŚCIĄ WALORÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I SPUŚCIZNY DZIEJOWEJ, STANOWIĄCYCH PODSTAWĘ WIELOKULTUROWEJ TOŻSAMOŚCI WOJEWÓDZTWA

CEL STRATEGICZNY: ZACHOWANIE DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU JAKO ISTOTNEJ CZĘŚCI SPUŚCIZNY DZIEJOWEJ

Cel operacyjny 1. **ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO**

1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków

Cel operacyjny 2. **ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM**

2.1. Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów

2.2. Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego

2.3. Poprawa bezpieczeństwa i dostępności zabytków ruchomych

Cel operacyjny 3. **TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU**

3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym

3.2. Edukacja kulturalna i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym

CELE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2020-2023

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	ZADANIA
1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego	1.1.1. Tworzenie uwarunkowań prawnych i programowych
		1.1.2. Tworzenie uwarunkowań finansowych
	1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków	1.2.1. Prowadzenie badań i opracowanie dokumentacji wartości dziedzictwa kulturowego
		1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego
		1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich

CELE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2020-2023

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	ZADANIA
2.ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM	2.1. Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów	2.1.1. Weryfikacja i digitalizacja zasobu wojewódzkiej ewidencji zabytków i gminnych ewidencji zabytków
		2.1.2. Stworzenie kompleksowego Systemu Informacji Przestrzennej
		2.1.3. Cyfryzacja muzealiów oraz rozwój form udostępniania zabytków ruchomych w muzeach
	2.2. Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego	2.2.1. Wspieranie działalności instytucji i organizacji sektora kultury oraz jednostek administracji w zakresie ochrony dziedzictwa
		2.2.2. Sieciowanie współpracy instytucji i organizacji sektora kultury
	2.3. Poprawa bezpieczeństwa i dostępności zabytków ruchomych	2.3.1 Remonty i modernizacja budynków będących siedzibami muzeów
		2.3.2. Instalacje sygnalizacji alarmowej pożaru i włamania w muzeach i obiektach sakralnych

CELE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2020-2023

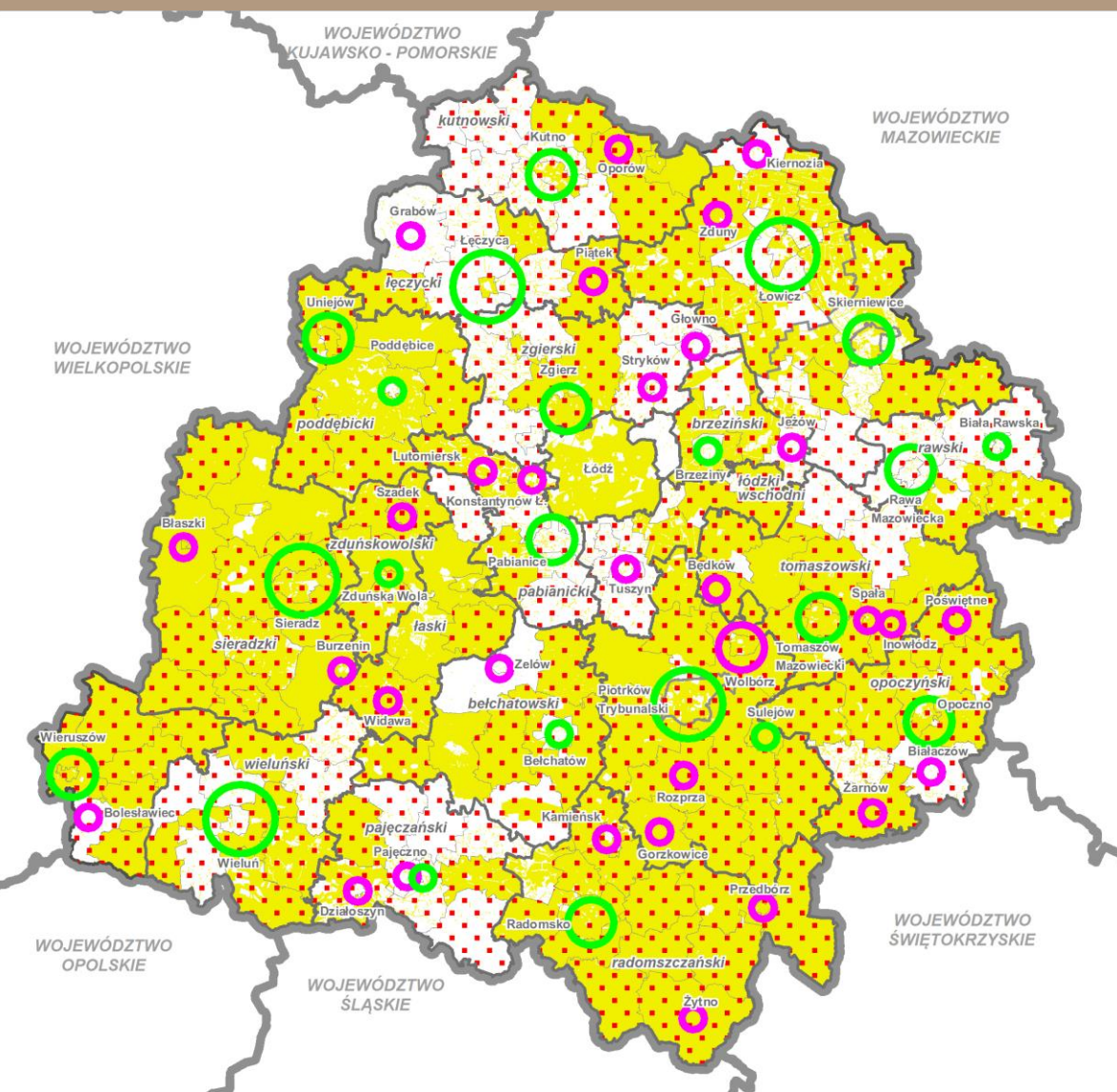
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	ZADANIA
3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU	3.1. Kreowanie marki <i>Łódzkie</i> poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym	3.1.1. Tworzenie, znakowanie i promocja szlaków kulturowych
		3.1.2. Identyfikacja, promocja unikatowych i specyficznych form tradycji
		3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększania atrakcyjności zabytków
	3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym	3.2.1. Publikacja wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu
		3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego
		3.2.3. Wykorzystanie ICT do promocji dziedzictwa kulturowego

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

Zadanie 1.1.1. Tworzenie uwarunkowań prawnych i programowych

 Stanowienie mpzp (w tym zmiany mpzp) z uwzględnieniem ochrony zabytków i ich ekspozycji

 Gminy (w tym na prawach powiatu) wymagające opracowania i aktualizacja gminnych programów opieki nad zabytkami

 Powiaty ziemskie wymagające opracowania i aktualizacji powiatowych programów opieki nad zabytkami

OŚRODKI HISTORYCZNE WG RANGI WYMAGAJĄCE:

 Wymagające wdrożenia uchwał reklamowych

 Wymagające opracowania programów rewitalizacji

OŚRODKI HISTORYCZNE WG RANGI:

 Lokalna

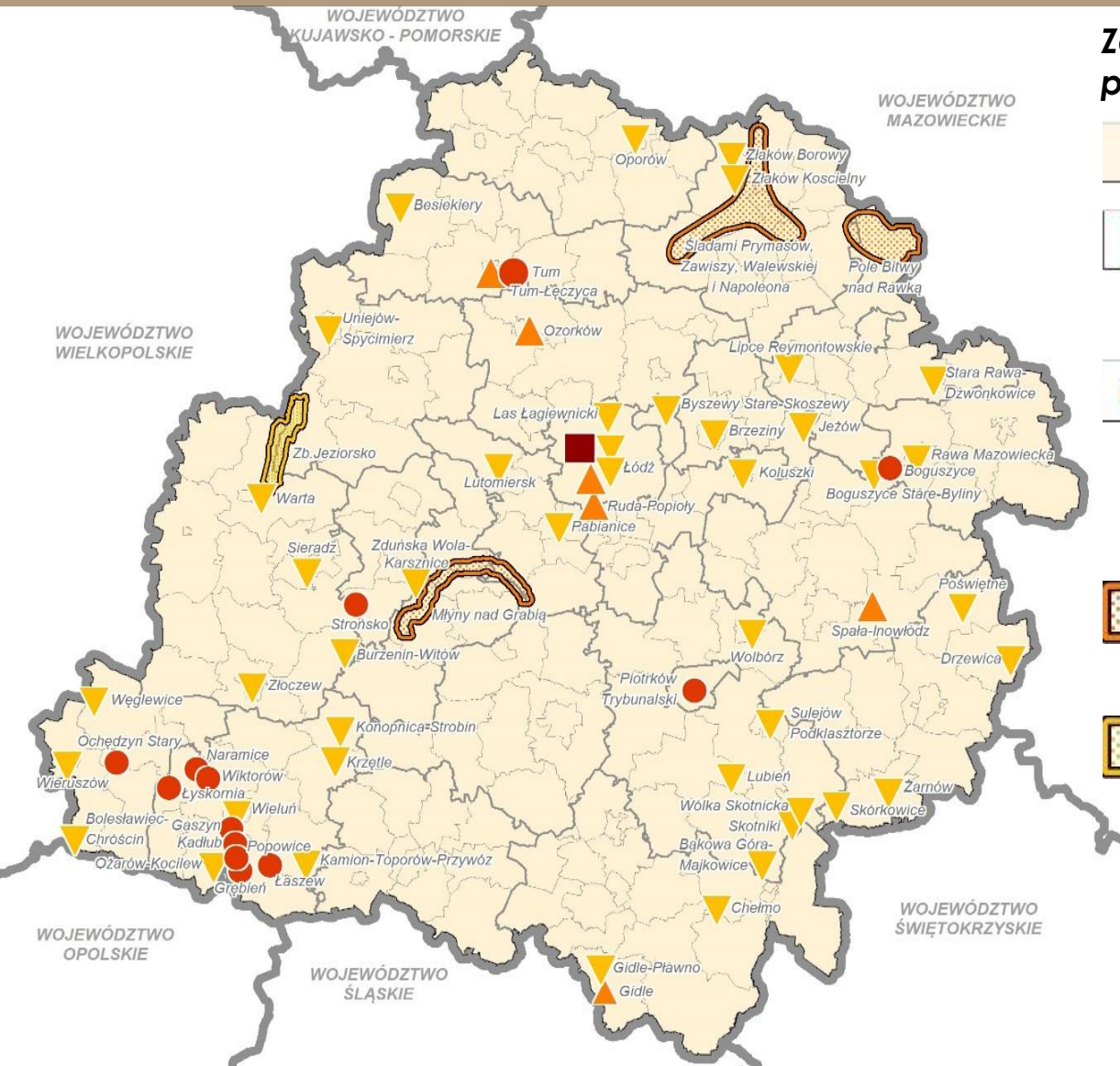
 Regionalna

 Krajowa

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

Zadanie 1.1.1. Tworzenie uwarunkowań prawnych i programowych

- Wpisywanie zabytków nieruchomości do rejestru
- Umieszczenie zabytków na liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO – cmentarz żydowski w Łodzi
- Stanowienie pomników historii w odniesieniu do obiektów i zespołów odznaczających się wyjątkowymi wartościami zabytkowymi i znaczeniem dla dziedzictwa kulturowego kraju
- Stanowienie parków kulturowych dla obszarów odznaczających się szczególnymi wartościami krajobrazu kulturowego
- Stanowienie form ochrony obszarowej na terenach charakterystycznych dla historii i tradycji osadniczej regionu, w tym: założeń przestrzennych miast, miasteczek i osiedli, obszarów z cennymi zespołami obiektów obronnych, rezydencjalnych i sakralnych, cennych wsi, obszarów związanych z historycznymi postaciami, obszarów o treściach archeologicznych

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

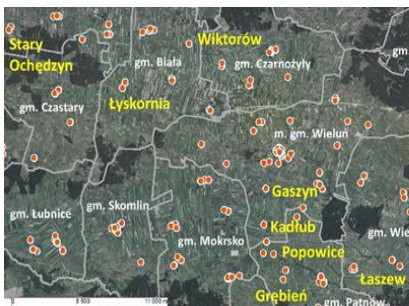
Działanie 1.1. Tworzenie warunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

STANOWIENIE POMNIKÓW HISTORII W ODNIESIENIU DO OBIEKTÓW I ZESPOŁÓW ODZNACZAJĄCYCH SIĘ WYJĄTKOWYMI WARTOŚCIAMI ZABYTKOWYMI I ZNACZENIEM DLA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W KRAJU (5)

ROMAŃSKA ARCHIKOLEGIATA W TUMIE

ZESPÓŁ XVI-WIECZNEGO DREWNIANEGO KOŚCIOŁA W BOGUSZYCACH

GRUPA XVI-WIECZNYCH DREWNIANYCH KOŚCIOŁÓW WIELUŃSKICH

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA ROMAŃSKIEGO W STROŃSKU

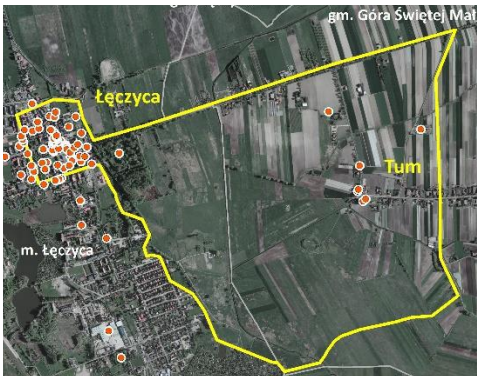
UKŁAD URBANISTYCZNY PIOTRKÓWA TRYBUNALSKIEGO

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1. Tworzenie warunków dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

STANOWIENIE PARKÓW KULTUROWYCH DLA OBSZARÓW ODZNACZAJĄCYCH SIĘ SZCZEGÓLNYMI WARTOŚCIAMI KRAJOBRAZU KULTUROWEGO (9)

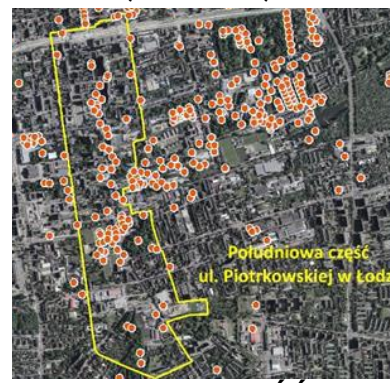

ZESPÓŁ OSADNICZO - PRZESTRZENNY TUM – ŁĘCZYCA

ŚLADAMI PRYMASÓW, ZAWISZY, WALEWSKIEJ I NAPOLEONA – ŁÓDZKI PK

POLE BITWY NAD RAWKĄ

POŁUDNIOWA CZĘŚĆ UL. PIOTRKOWSKIEJ W ŁÓDZI

SPAŁA – INOWŁÓDZ

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1. Tworzenie warunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

STANOWIENIE PARKÓW KULTUROWYCH DLA OBSZARÓW ODZNACZAJĄCYCH SIĘ SZCZEGÓLNYMI WARTOŚCIAMI KRAJOBRAZU KULTUROWEGO (9)

RUDA – POPIOŁY – ZESPÓŁ WILLI LETNISKOWYCH W ŁODZI

MŁYNY NAD GRABIĄ

OZORKÓW KLASYCYSTYCZNY (UKŁAD PRZESTRZENNY)

GIDLE Z ZESPOŁAMI SAKRALNYMI

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego

STANOWIENIE FORM OCHRONY OBSZAROWEJ NA TERENACH CHARAKTERYSTYCZNYCH DLA HISTORII I TRADYCJI OSADNICZEJ REGIONU (45, w tym 10 archeologicznych)

DRZEWICA – UKŁAD PRZESTRZENNY (MIASTO Z ZAMKIEM)

WARTA – UKŁAD PRZESTRZENNY Z ZESPOŁAMI SAKRALNYMI

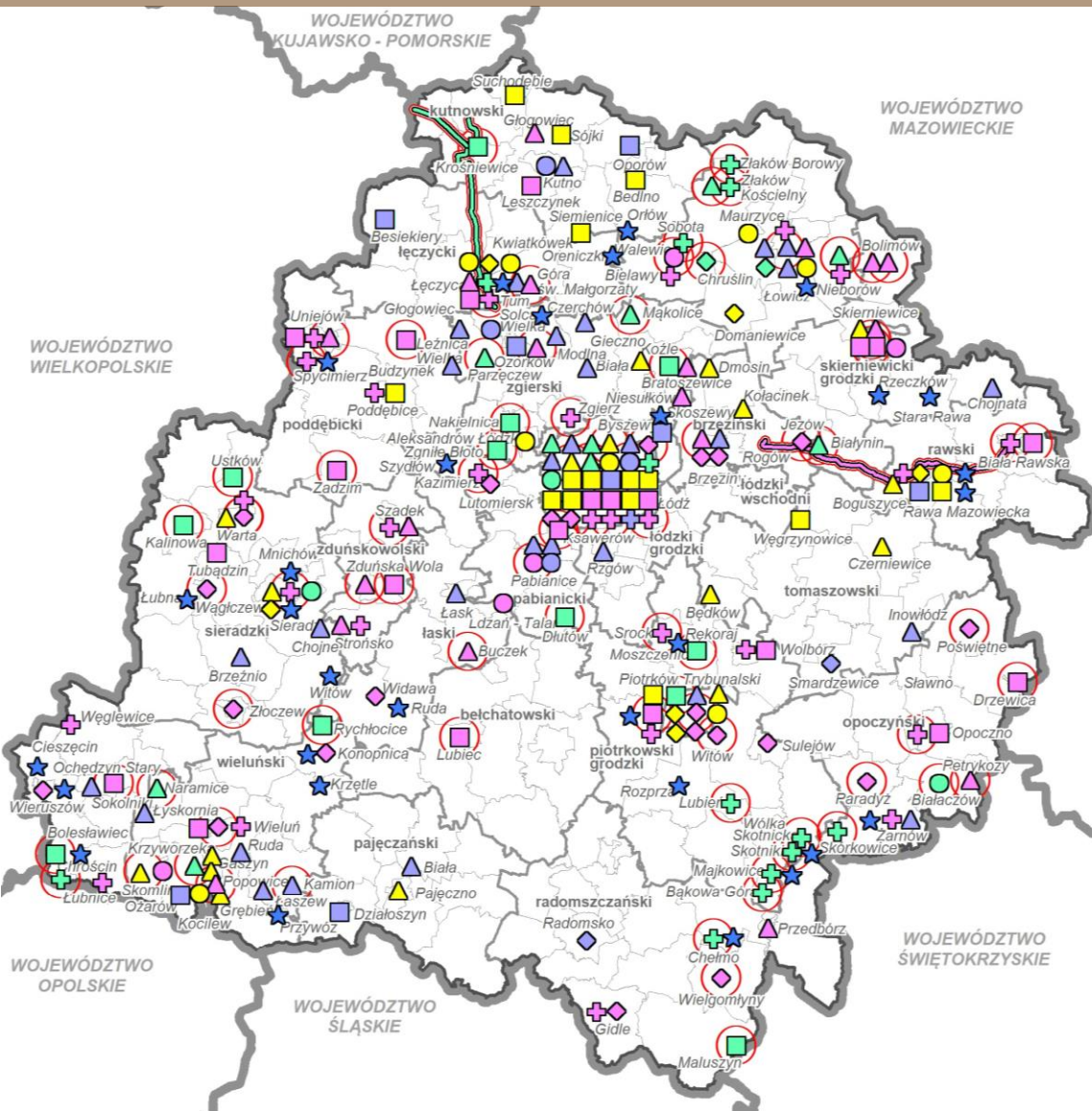
ZŁAKÓW KOŚCIELNY (UKŁAD RURALISTYCZNY)

OSADA KRAKÓWEK W BRZEZINACH (OBSZAR ARCHEOLOGICZNY)

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków

Zadanie 1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego

- układy przestrzenne/koleje wąskotorowe
- zespoły architektoniczne świeckie
- zespoły architektoniczne sakralne
- obiekty i obszary świeckie
- obiekty i obszary sakralne
- zabytki archeologiczne

Rekomendowane prace w obiektach i obszarach reprezentatywnych

- kompleksowa rewaloryzacja (41)
- kontynuacja rewaloryzacji (95)
- lokalne działania konserwatorsko-remontowe (45)
- bieżące prace utrzymaniowe (47)
- priorytetowa rekomendacja do prac (90)
- zabezpieczenie stanowisk archeologicznych (30)

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie 1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków

Zadanie 1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego

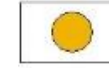
Założenia zieleni rekomendowane do podjęcia prac rewaloryzacyjnych/ wskazane do pilnych prac (8)

Zadanie 1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich

Historyczne założenia przestrzenne miejskie i wiejskie wymagające rewaloryzacji i rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów priorytetowych

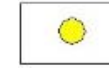
Europejska

Krajowa

Regionalna

Lokalna

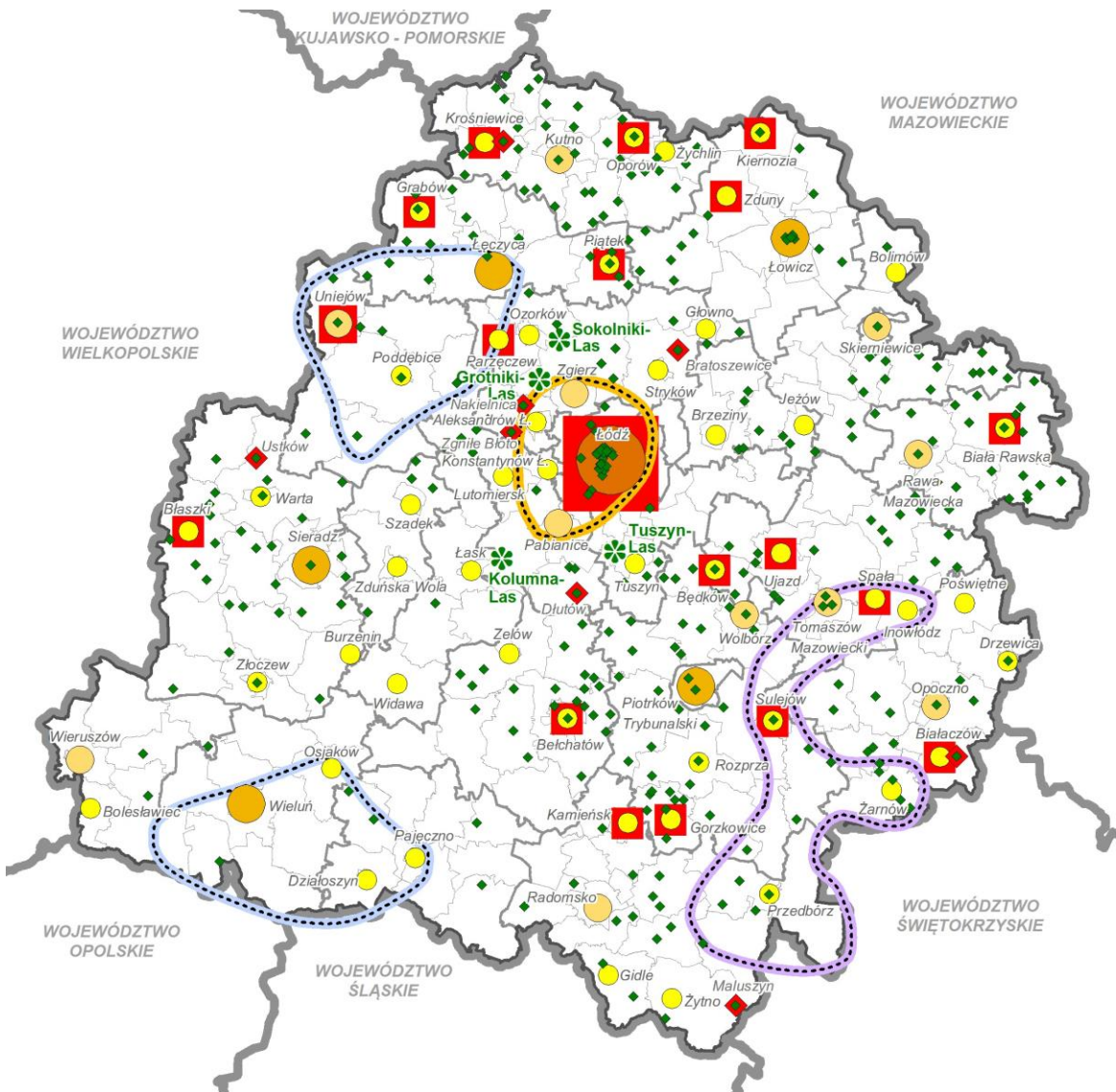
Ośrodki historyczne wymagające pilnych działań w zakresie poprawy jakości przestrzeni (19)

Rewaloryzacja przestrzeni publicznych w miastach-ogrodach (4)

Kreowanie nowej zabudowy w sposób jednorodny, zwłaszcza w ośrodkach historycznych na terenach wiejskich, w tym m. in. promocja wykorzystania lokalnych materiałów budowlanych: wapień / wapień i piaskowiec/ cegła

Zadanie 3.1.1. Tworzenie, znakowanie i promocja szlaków kulturowych

Promocja i oznakowanie obiektów na planowanych i istniejących szlakach kulturowych z zastosowaniem jednolitego systemu identyfikacji wizualnej dziedzictwa kulturowego

Elementy szlaku dziedzictwa przemysłowego

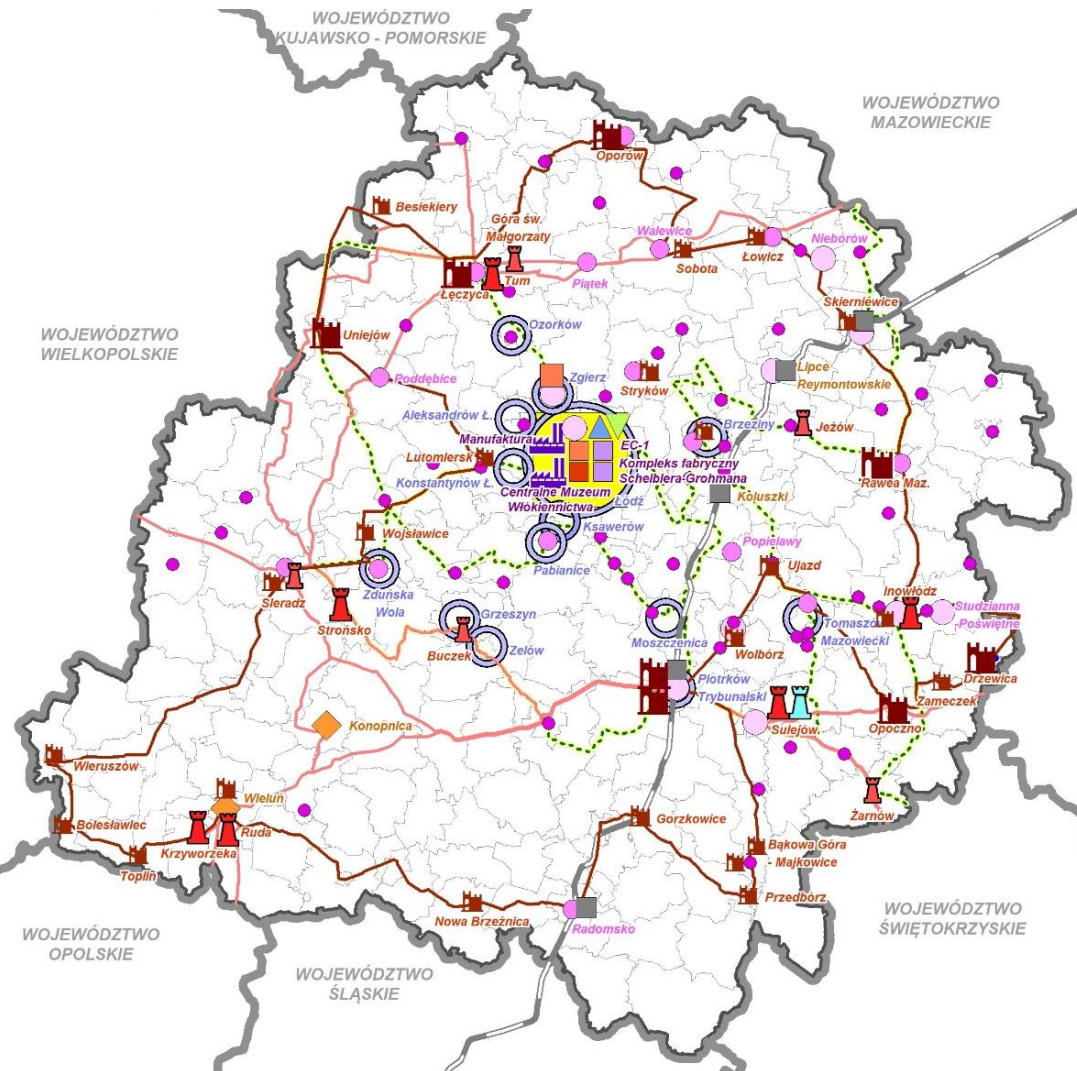
- Europejski Szlak Dziedzictwa Przemysłowego ERIH
- obiekty istniejące/postulowane
- pomnik historii w Łodzi/parki kulturowe w Łodzi i Zgierzu
- Skansen Łódzkiej Architektury Drewnianej
- miejscowości związane z dziedzictwem przemysłowym

Elementy szlaku filmowego

- Łódź – Miasto Filmu w sieci miast kreatywnych UNESCO/szlak dziedzictwa filmowego w Łodzi
- Narodowe Centrum Kultury Filmowej (EC1)
- miejscowości na szlaku „Filmowe Łódzkie”/włączenie do szlaków nowych ośrodków związanych z plenerami filmowymi/pozostałe plenery filmowe

Elementy szlaków kulturowych

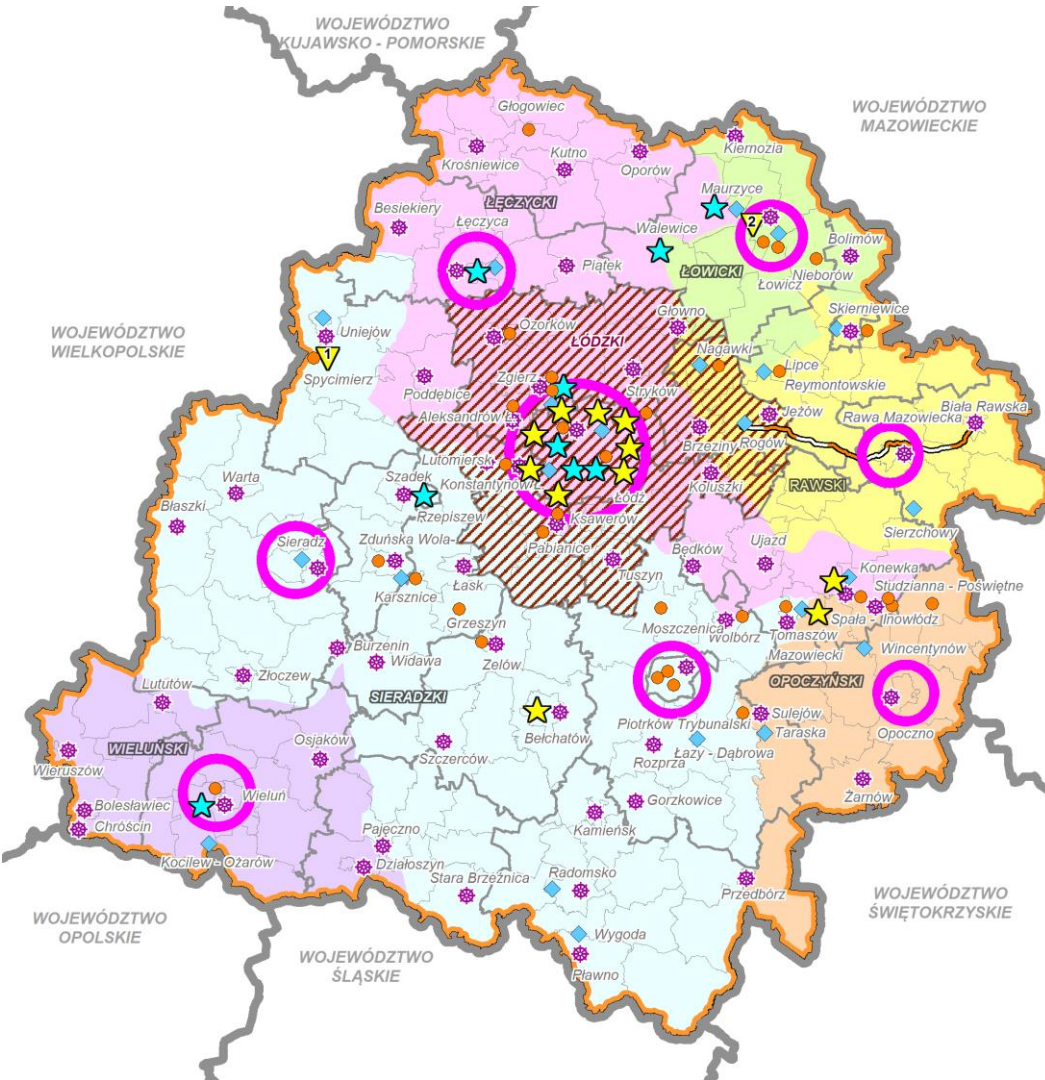
- miejscowości związane ze szlakiem romańskim – kluczowe/pozostałe
- kluczowe miejscowości związane ze szlakiem cysterskim
- obiekty na szlaku zamków – zamki kluczowe /pozostałe (ruiny, relikty)
- reaktywacja wydarzeń na bursztynowym szlaku kulturowym
- obiekty na szlaku kolei warszawsko-wiedeńskiej
- szlaki kulturowe: romański, cysterski, bursztynowy, szlak zamków
- promocja szlaku turystycznego Front Wschodni 1914-1918

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU

Działanie 3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym

Zadanie 3.1.2. Identyfikacja, promocja unikatowych i specyficznych form tradycji

- zachowanie i promocja relikwów wielokulturowości regionu
- identyfikacja i rejestracja tradycyjnych produktów regionalnych w podregionach kulturowych
- promocja form tradycji wpisanych na Krajową Listę Dziedzictwa Niematerialnego
 1. Dywany kwiatowe w procesji Bożego Ciąta w Spycimierzu
 2. Procesja Bożego Ciąta w Łowiczu

Zadanie 3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększania atrakcyjności zabytków

- skanseny wskazane do włączania twórców ludowych w proces „ożywiania”

Sieciowanie współpracy w ramach:

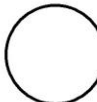
- podregionów etnograficznych na kanwie ziem historycznych
- podregionu kulturowego aglomeracji łódzkiej
- centralnych ośrodków podregionów kulturowych
- rozwijania certyfikowanych produktów turystycznych POT/ROTWŁ
- rozwijania potencjalnych produktów turystycznych

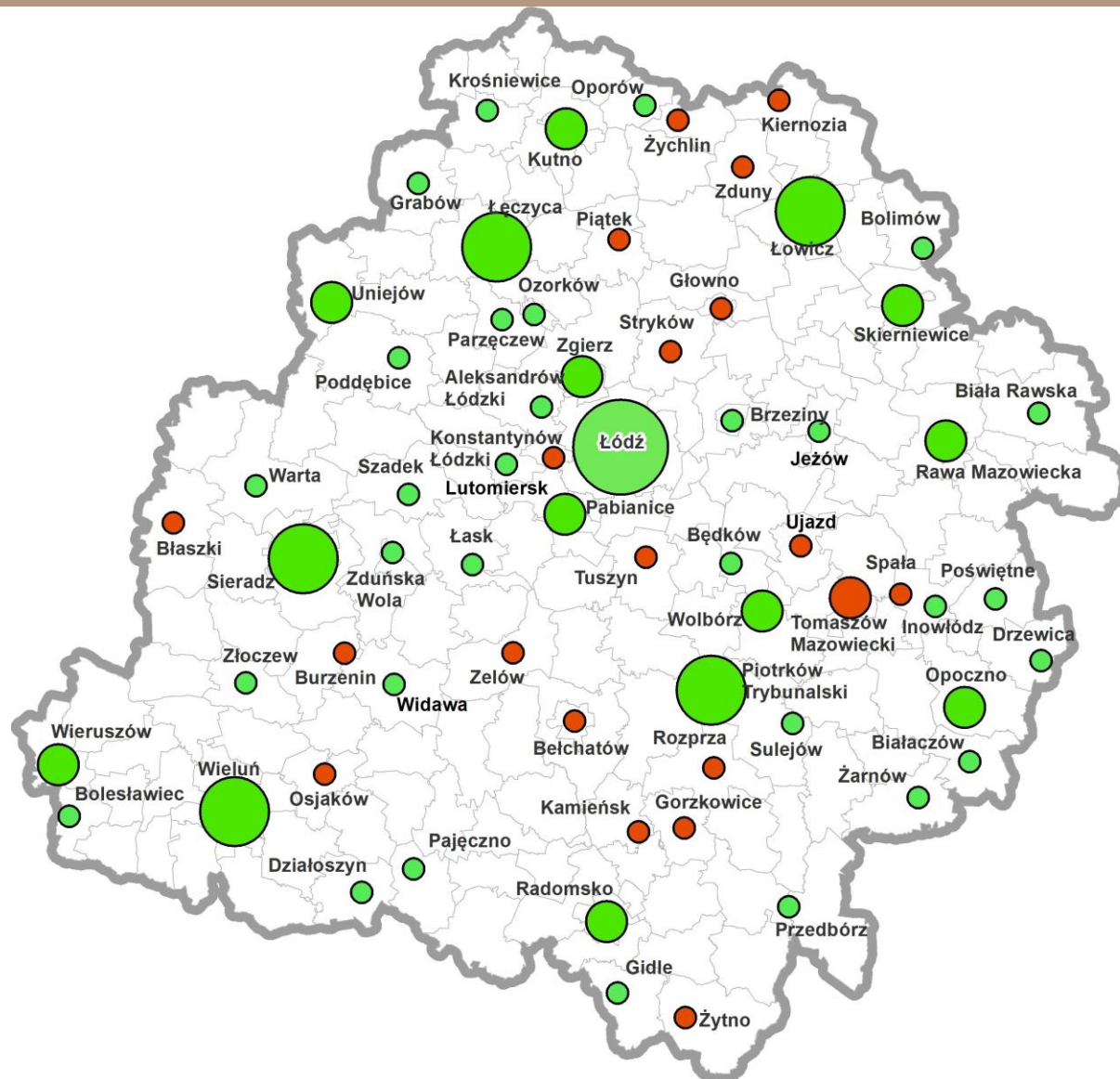
ZADANIA DEDYKOWANE OŚRODKOM HISTORYCZNYM

MIEJSCOWOŚCI W SIECI OŚRODKÓW HISTORYCZNYCH W WPOnZ NA LATA 2020 - 2023

- OŚRODKI HISTORYCZNE POSIADAJĄCE W SWOICH GRANICACH OBIEKTY REPREZENTATYWNE
- OŚRODKI HISTORYCZNE BEZ OBIEKTÓW REPREZENTATYWNYCH

RANGA OŚRODKA HISTORYCZNEGO

- LOKALNA
- REGIONALNA
- KRAJOWA
- EUROPEJSKA

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA

ZADANIA DEDYKOWANE OŚRODKOM HISTORYCZNYM

OŚRODEK RANGI KRAJOWEJ - ŁĘCZYCA

Lp.: 2	Nazwa ośrodka: ŁĘCZYCA	Ranga: KRAJOWA
Zadania do realizacji w okresie 2020 - 2023		
Cel operacyjny 1: ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO		
Działanie 1.1.: Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego		
Zadanie 1.1.1. Tworzenie uwarunkowań prawnych i programowych		
Stanowienie uchwały reklamowej		
Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami		
Wpisanie do rejestru zabytków nieruchomości układu urbanistycznego Starego Miasta		
Utworzenie parku kulturowego: zespół osadniczo-przestrzenny Tum - Łęczycza		
Opracowanie i aktualizacja Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych		
Zadanie 1.1.2. Tworzenie uwarunkowań finansowych		
Przyznawanie dotacji na poziomie gminy na prace przy zabytkach		
Działanie 1.2.: Poprawa stanu zachowania zabytków		
Zadanie 1.2.1. Prowadzenie badań i opracowanie dokumentacji wartości dziedzictwa kulturowego		
Prowadzenie badań historyczno-konserwatorskich w obrębie zamku i zespołu klasztornego dominikanów		
Opracowanie studium historyczno-konserwatorskiego układu urbanistycznego miasta Łęczycza		
Zadanie 1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego		
Prowadzenie działań konserwatorskich w obiektach z listy zabytków reprezentatywnych:		
<ul style="list-style-type: none"> kontynuacja rewaloryzacji układu urbanistycznego z uwzględnieniem klasztoru poddominikańskiego kontynuacja rewaloryzacji zespołu zamkowego bieżące prace utrzymaniowe zespołu klasztornego bernardynów bieżące prace utrzymaniowe ratusza kontynuacja rewaloryzacji kościoła parafialnego św. Andrzeja kompleksowa rewaloryzacja zespołu przestrzennie-osadniczego Tum - Łęczycza 		
Zadanie 1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich		
Uzupełnienie struktury budowlanej układu przestrzennego z uwzględnieniem specyfiki miejsca, zwłaszcza w obrębie obszaru priorytetowego, poprzez nawiązanie do lokalnych form architektonicznych		
Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miasta, zwłaszcza w obszarze priorytetowym		
Kontynuacja rewaloryzacji zakomponowanej zieleni		
Cel operacyjny 2: ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM		
Działanie 2.1.: Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów		
Zadanie 2.1.1. Weryfikacja i digitalizacja zasobu wojewódzkiej ewidencji zabytków i gminnych ewidencji zabytków		
Aktualizacja zasobu gminnej ewidencji zabytków		
Zatwierdzenie formalne gminnej ewidencji zabytków (zarządzenie/uchwała etc.)		
Zadanie 2.1.2. Stworzenie kompleksowego Systemu Informacji Przestrzennej		
Uzupełnienie i bieżąca aktualizacja SIP w zakresie danych o zasobach dziedzictwa kulturowego		
Zadanie 2.1.3. Cyfryzacja muzealiów oraz rozwój form udostępniania zabytków ruchomych w muzeach		
Digitalizacja zabytków ruchomych w Muzeum w Łęczycy		
Wprowadzenie w Muzeum w Łęczycy multimedialnych środków przekazu, z uwzględnieniem potrzeb m.in. osób obcojęzycznych i z niepełnosprawnościami		
Wdrażanie rozwiązań umożliwiających wirtualne zwiedzanie muzeum z uwzględnieniem potrzeb m.in. osób obcojęzycznych i z niepełnosprawnościami		

Zadanie 2.3.2. Instalacje sygnalizacji alarmowej pożaru i włamania w muzeach i obiektach sakralnych
Wykonanie instalacji sygnalizacji alarmowej pożaru i włamania w obiektach sakralnych
Cel operacyjny 3: TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU
Działanie 3.1.: Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym
Zadanie 3.1.1. Tworzenie, znakowanie i promocja szlaków kulturowych
Szlaku Zamków
Promocja szlaku turystycznego Front Wschodni 1914-1918
Zadanie 3.1.2. Identyfikacja, promocja unikatowych i specyficznych form tradycji
Zachowanie i promocja relikwii wielokulturowości (dziedzictwo mniejszości)
Włączenie się w ideę tworzenia Listy Produktów Tradycyjnych, poprzez zgłaszanie rekomendacji
Włączenie się w ideę tworzenia Regionalnej Listy Niematerialnego Dziedzictwa, poprzez zgłaszanie rekomendacji
specyficznych przejawów tradycji dla podregionu łęczyckiego (np. rzeźba demoniczna)
Zadanie 3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększenia atrakcyjności zabytków
Aktywizacja twórców ludowych oraz objęcie ich merytorycznym wsparciem przez instytucje kultury
Komercjalizacja wytworów ludowego rzemiosła
Organizacja punktów dystrybucji pamiątek regionalnych
Sieciowanie współpracy na rzecz rozwijania certyfikowanego produktu turystycznego Centralny Łuk Turystyczny
Działanie 3.2.: Edukacja kulturalna i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym
Zadanie 3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego
Udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa i/lub Nocy Muzeów (JST, instytucje kultury)
Zadanie 3.2.3. Wykorzystanie ICT do promocji dziedzictwa kulturowego
Prowadzenie strony internetowej promującej dziedzictwo kulturowe (JST, instytucje kultury)
Prowadzenie tematycznych profili na portalach społecznościowych (JST, instytucje kultury)
Mapa
 <p>WPONZ NA LATA 2020 - 2023</p> <ul style="list-style-type: none"> OBZAR PRIORYTETOWY OBIEKTY I OBSZARY REPREZENTATYWNE ZABYTKI NIERUCHOME OBIEKTY I OBSZARY WG WEZ OBZAR PRIORYTETOWY W CAŁOŚCI OBJĘTY MPZP OBZAR REWITALIZACJI WG GPR

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
CEL OPERACYJNY 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO Działanie 1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego Zadanie 1.1.2. Tworzenie uwarunkowań finansowych			
1.	Wzmocnienie systemu finansowania prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych	Departament Kultury i Edukacji	Przyznawanie w ramach konkursu dotacji na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego.
		Departament ds. Regionalnego Programu Operacyjnego	Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych w obiektach zabytkowych.
2.	Wdrażanie mechanizmów wsparcia dla projektów obywatelskich dotyczących materialnego i niematerialnego dziedzictwa regionu	Departament Sportu i Turystyki	Dofinansowanie projektów obywatelskich dotyczących materialnego i niematerialnego dziedzictwa regionu.
		Departament Kultury i Edukacji	Organizacja konkursu ofert na realizację zadań publicznych województwa łódzkiego z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
			Organizacja konkursu przez ŁDK na realizację projektów z zakresu edukacji kulturowej, organizowanego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury – Bardzo Młoda Kultura 2019-2021.
Kancelaria Marszałka (Wydział Inicjatyw Społecznych)	Prowadzenie procedury naboru projektów oraz nadzór nad realizacją zadań w ramach Budżetu Obywatelskiego Województwa łódzkiego „ŁÓDZKIE NA PLUS”.		

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
CEL OPERACYJNY 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO Działanie 1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków Zadanie 1.2.1. Prowadzenie badań i opracowanie dokumentacji wartości dziedzictwa kulturowego			
3.	Opracowanie audytu krajobrazowego	Departament Polityki Regionalnej	Przygotowanie dokumentu przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi zawierającego wskazanie krajobrazów priorytetowych uwzględniających elementy dziedzictwa kulturowego.
4.	Przyznawanie nagród za najlepsze prace naukowe z zakresu dziedzictwa kulturowego	Departament Kultury i Edukacji	Organizacja konkursu o nagrody Marszałka Województwa Łódzkiego za najlepsze rozprawy i prace tematycznie związane z województwem łódzkim.
CEL OPERACYJNY 2. ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM Działanie 2.2. Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego Zadanie 2.2.1. Wspieranie działalności instytucji i organizacji sektora kultury oraz jednostek administracji w zakresie ochrony dziedzictwa			
5.	Wsparcie instytucji kultury oraz zabytkowych nieruchomości, pozostających w zarządzie samorządu województwa łódzkiego	Departament Kultury i Edukacji	Przyznawanie dotacji, w tym stanowiących uzupełnienie wkładu własnego, na realizację projektów dotyczących inwestycji i działalności bieżącej (w tym wydarzeń dotyczących dziedzictwa kulturowego i edukacji regionalnej).
6.	Realizacja projektów wspierających wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym	Departament Promocji	Realizacja projektu „Rozwój regionalny poprzez finansowanie waloryzacji dziedzictwa kulturowego” (FINCH, Program INTERREG EUROPA).
		Departament Polityki Regionalnej	Realizacja zadania polegającego na wzmacnianiu zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez przeprowadzenie spotkań edukacyjnych dla gmin, wsparcie doradcze, wypracowanie systemu monitorowania rewitalizacji, jak również integrowanie środowisk zainteresowanych rewitalizacją.

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
<p>Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU Działanie 3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym Zadanie 3.1.2. Identyfikacja, promocja unikatowych i specyficznych form tradycji</p>			
7.	Identyfikacja i rejestracja tradycyjnych produktów regionalnych	Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska	<p>Bieżąca aktualizacja Listy Produktów Tradycyjnych dostępnej na stronie samorządu (www.lodzkie.pl/rolnictwo/produkty-tradycyjne-i-regionalne/lista-produktow-tradycyjnych-województwa-lodzkiego).</p> <p>Aktualizacja warstwy obiektów Produkty Tradycyjne w Portalu Turystyka Regionalna w Geoportalu Województwa Łódzkiego (www.geoportal.lodzkie.pl).</p>
8.	Promocja form tradycji wpisanych na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa	Departament Sportu i Turystyki	Kontynuacja wykorzystania procesji Bożego Ciała w Łowiczu oraz zwyczaju układania dywanów kwiatowych w procesji Bożego Ciała w Spycimierzu jako ważnego przedmiotu promocji.
9.	Stworzenie Regionalnej Listy Niematerialnego Dziedzictwa (RLND)	Departament Kultury i Edukacji	Koordynacja prac nad stworzeniem RLND obejmującej przejawy tradycji (obrzędy, legendy, gwara, strój, muzyka, kulinaria - produkty tradycyjne, rzemiosło i rękodzieło artystyczne).
10.	Tworzenie warunków dla wykorzystania specyficznych form tradycji przez lokalnych przedsiębiorców działających w sektorze przemysłów kreatywnych	Departament Promocji	Popularyzacja specyficznych form tradycji wśród przedsiębiorców działających w sektorze przemysłów kreatywnych (m.in.: wzornictwa, designu, muzyki) na rzecz tworzenia produktów.

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU			
Działanie 3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym			
Zadanie 3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększania atrakcyjności zabytków			
11.	Wspieranie sieciowania współpracy na rzecz rozwijania wizerunkowych produktów turystycznych związanych z dziedzictwem	Departament Sportu i Turystyki	Organizacja spotkań z podmiotami działającymi w sektorze kultury i turystyki w celu stworzenia warunków dla skutecznej kooperacji w zakresie komercjalizacji dziedzictwa kulturowego w ujęciu produktowym.
12.	Wspieranie sieciowania współpracy instytucji kultury z lokalnymi społecznościami	Departament Kultury i Edukacji	Promocja w instytucjach kultury koncepcji instytucjonalnego wsparcia działalności inicjatyw oddolnych (tj. twórcy indywidualni, stowarzyszenia – w tym LGD, Koła Gospodyń Wiejskich i społeczni opiekunowie zabytków).
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU			
Działanie 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym			
Zadanie. 3.2.1. Publikacja wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu			
13.	Publikacja wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu (tj. m.in. zabytki, krajobraz kulturowy, elementy kultury niematerialnej)	Departament Sportu i Turystyki	Publikacja map, broszur turystycznych, informatorów etc.
		Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich	Publikacja broszur i opracowań dotyczących potraw regionalnych.

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU			
Działanie 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym			
Zadanie 3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego			
14.	Objęcie patronatem wydarzeń i przedsięwzięć promujących dziedzictwo kulturowe regionu	Kancelaria Marszałka	Patronaty nad konkursami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego (m.in. rewitalizacji, remontów obiektów zabytkowych, kreowania przestrzeni publicznych, edukacji kulturowej).
			Patronat nad imprezami targowymi promującymi dziedzictwo kulturowe regionu.
			Patronat nad konferencjami, sympozjami, festiwalami, wydarzeniami kulturalnymi promującymi dziedzictwo.
15.	Udział w wydarzeniach targowo-konferencyjnych	Departament Sportu i Turystyki	Czynne uczestnictwo w międzynarodowych targach turystycznych - organizowanie stoiska regionalnego lub udział w giełdach kooperacyjnych.
		Regionalne Biuro Województwa Łódzkiego w Brukseli (Lodzkie House)	Organizacja wydarzeń promocyjnych oraz udział w wydarzeniach targowo-konferencyjnych w krajach Beneluksu.
16.	Nadzór nad organizacją Europejskich Dni Dziedzictwa w regionie	Departament Kultury i Edukacji	Koordinacja wydarzenia przez instytucje kultury Samorządu Województwa Łódzkiego, w tym prowadzenie kalendarium imprez odbywających się w ramach obchodów.
17.	Organizowanie wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe regionu	Departament Sportu i Turystyki	Organizowanie wydarzeń turystycznych promujących dziedzictwo kulturowe regionu jako atrakcje turystyczne w ramach imprez takich jak np.: wojewódzkie obchody Światowego Dnia Turystyki, Kolejowe Niedziele itp.

CELE, DZIAŁANIA I ZADANIA ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

LP.	ZADANIA SZCZEG ŁOWE W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023	DEPARTAMENT UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU			
Działanie 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym			
Zadanie 3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego			
18.	Organizacja konkursów związanych z dziedzictwem kulturowym	Departament Sportu i Turystyki	Organizacja konkursów promujących dziedzictwo kulturowe regionu.
		Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Organizacja konkursów i wydarzeń związanych produktami tradycyjnymi.
		Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich	Promocja produktów tradycyjnych podczas wydarzeń organizowanych przez Województwo Łódzkie.
			Organizacja konkursów promujących produkty regionalne (np. „Smak tradycji” skierowany do Kół Gospodyń Wiejskich i stowarzyszeń kultywujących tradycję kulinarną regionu).
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU			
Działanie 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym			
Zadanie 3.2.3. Wykorzystanie ICT do promocji dziedzictwa kulturowego			
19.	Promocja walorów dziedzictwa kulturowego regionu w Internecie, w ramach kreowania marki Łódzkie	Departament Promocji/ Departament Sportu i Turystyki/ Departament Kultury i Edukacji	Stworzenie jednej rozpoznawalnej platformy Łódzkiego, na bazie administrowanych przez jednostki UMWŁ stron internetowych prezentujących dziedzictwo kulturowe regionu: promujelodzkie.pl/ ; wsiodle.lodzkie.pl/ ; lodzkie.pl/turystyka ; lodzkie.pl/kultura .
		Departament Promocji	Prowadzenie oficjalnego profilu Promuje Łódzkie w ramach mediów społecznościowych: Twitter, Facebook, Pinterest.

ŹRÓDŁA I MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA OPIEKI NAD ZABYTKAMI

BUDŻET PAŃSTWA

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

(Programy Ministra: m. in. Ochrona zabytków, Ochrona zabytków archeologicznych, Wspieranie działań muzealnych)

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW W ŁODZI

(Środki finansowe budżetu państwa, z części, której dysponentem jest wojewoda)

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

(Fundusz Kościelny)

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

(WFOŚiGW, Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej)

BUDŻET JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

(dotacje celowe, konkursy ofert, Budżet Obywatelski WK „ŁÓDZKIE NA PLUS”, budżet województwa łódzkiego)

GMINY I POWIATY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

(dotacje celowe, budżet gmin i powiatów)

URZĄD MIASTA ŁODZI

(dotacje celowe, konkursy ofert, Gminny Program Rewitalizacji, Budżet Obywatelski, Budżet Miasta Łodzi)

FUNDUSZE STRUKTURALNE UNII EUROPEJSKIEJ

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

(Działanie VIII.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury)

PROGRAM OPERACYJNY POLSKA CYFROWA NA LATA 2014-2020

(Priorytet II. E-Administracja i otwarty rząd)

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2014-2020

(Oś priorytetowa VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020)

PROGRAMY WSPÓLNOTOWE

KREATYWNA EUROPA 2014-2020

(Podprogram Kultura, Podprogram MEDIA)

INNE

(Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy)

WDRAŻANIE I SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU – MONITORING

Podmiot odpowiedzialny za wdrażanie programu - **Zarząd Województwa Łódzkiego**,
wykonujący zadania przy pomocy departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego;
instytucja koordynująca realizację programu - **Departament Kultury i Edukacji**.

PODMIOTY REALIZUJĄCE ZADANIA WPOnZ

Organ ochrony
zabytków

Jednostki
samorządu
terytorialnego

Zarządzający
zabytkami

Organizacje
pozarządowe

Placówki
naukowe

Wyspecjalizowane
instytucje kultury

Proces realizacji **programu** podlega cyklicznej kontroli,
w ramach której Zarząd Województwa Łódzkiego ma obowiązek sporządzenia co dwa lata
sprawozdania ze stanu realizacji Programu.

Do monitorowania realizacji WPOnZ, przyjęto 20 wskaźników i mierników np.:

- ❖ Liczba gminnych ewidencji zabytków,
- ❖ Liczba zrewaloryzowanych układów zieleni komponowanej,
- ❖ Liczba muzeów, które digitalizują zasoby,
- ❖ Liczba produktów tradycyjnych zamieszczonych na liście MRiRW,
- ❖ Liczba wydawnictw o zasięgu regionalnym dotyczących z dziedzictwa kulturowego.

WSKAZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Pomniki Historii

Parki kulturowe

Obrzędy umieszczone na Krajowej Liście
Niematerialnego Dziedzictwa

Rewaloryzacja obszarów i obiektów
reprezentatywnych

Muzea (istniejące i powstające)

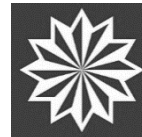
Miejscowości na liście Krajowej Sieci
Najciekawszych Wsi

Istniejące i proponowane
Europejskie Szlaki Kulturowe

Proponowane pomniki
historii

Proponowane parki
kulturowe

cmentarz żydowski w Łodzi
kandydujący do listy
UNESCO

Rewaloryzacja obszarów
priorytetowych w ośrodkach
historycznych

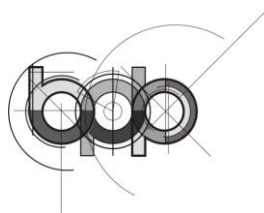

Skanseny

Produkty regionalne
z Krajowej Listy Produktów
Tradycyjnych

promuje
łódzkie

**Biuro Planowania Przestrzennego
Województwa Łódzkiego w Łodzi**